

YATIRIMCILAR

YATIRIMCILAR

Yatırımcı verilerinin analizi, ülkemizde ilk olarak 2002 yılında Birliğimiz ve Takasbank arasındaki işbirliği çerçevesinde yapılmıştır. 2002 yılından itibaren yatırımcı verileri her yıl Takasbank tarafından güncellenmiş, Birliğimizce de yayınlanmıştır. Kasım 2005 sonunda Merkezi Kayıt Kuruluşunun (MKK) faaliyete geçmesi ile beraber yatırımcılar ile ilgili bilgiler MKK'ya devredilmiştir. Bu nedenle, 2005 yılı ve sonrası veriler MKK'dan alınmıştır.

Bu bölümdeki analizlerde, genel büyüklükler 31 Aralık 2006 ile 31 Aralık 2007 tarihleri arasında karşılaştırmalı olarak verilmekte, detaylar ise 2007 yılının son işlem günü itibarıyla sunulmaktadır.

MKK, bu yıl ilk defa yatırım fonu ve özel sektör tahvillerine ait verileri yayınlamıştır.

MKK, hisse senedinin yanı sıra, yatırım fonu ve özel sektör tahvillerinin de kaydileştirilmesi işlemlerini yapmaktadır. Bir önceki sene sadece hisse senetleri ile ilgili veriler yayınlanmaktayken, 2007 yılı itibarıyla yatırım fonları ve özel sektör tahvillerine ait veriler de aylık bazda yayınlanmaya başlamıştır.

Gelecekte diğer yatırım araçları ile ilgili veriler de elde edilebilecektir.

Devlet İç Borçlanma Senetleri de kaydileştirildiğinde, bütün yatırımcılara ilişkin veri seti daha da genişleyecek, önemli bir bilgi kaynağı oluşacaktır.

Bu raporda hisse senedi, yatırım fonu ve özel sektör tahvili yatırımcıları ile ilgili veriler bulunmaktadır.

Çalışmanın girişinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) üç ayda bir yayınladığı Finansal Piyasalar Raporundan alınan yurtiçi ve yurtdışı yatırımcı tercihlerine değinilecektir. Ardından, hisse senedi yatırımcısına ilişkin veriler incelenerek yabancı yatırımcılarla ilgili bir çalışma sunulacaktır. Yatırım fonları yatırımcı profilinin incelenmesinin ardından, emeklilik yatırım fonları ve özel sektör tahvili yatırımcılarına ait bilgilere yer verilecektir.

YATIRIM TERCİHLERİ

Toplam tasarruflar 558 milyar YTL'ye ulaşmıştır.

Raporumuz baskıya girdiğinde, BDDK'nın üç ayda bir yayınladığı Finansal Piyasalar Raporunun 2007 yıl sonu verileri henüz yayınlanmamıştı. Bu nedenle, bu bölümdeki karşılaştırmalar 2006 sonu ve 2007/09 itibarıyla verilecektir.

Rapora göre, toplam tasarruf 2007 Eylül ayı itibarıyla, 2006 yılı sonuna göre %13 artarak 558 milyar YTL olmuştur. Toplam yatırımların yarısından fazlası mevduata yapılmıştır. Hisse senedi yatırımları 2006 yılına göre artarken, sabit getirili menkul kıymetlerin toplam yatırımlardaki payı azalmıştır. Yatırım fonlarının toplamdaki payı bir önceki yıla göre değişmeyerek %5'te kalmıştır.

BDDK raporunda yatırımcılar, yurtiçi ve yurtdışı yerleşik olarak iki gruba ayrılmıştır. Yurtiçi yerleşiklerin tasarrufları Eylül 2007 itibariyle 436 milyar YTL ile toplam yurtiçi tasarrufların %78'i kadar olmuştur. Yurtiçi yerleşiklerin portföy dağılımında, YTL mevduatın %44, döviz mevduatın %25, katılım bankalarınca toplanan fonların ise %3 payı vardır. Yurtiçi yatırımcıların ellerinde bulunan DİBS'lerin toplam içindeki payı ise 2006 yıl sonuna göre 2 puan azalarak %12'ye inmiştir. Yatırım fonlarının payı %6, hisse senedi yatırımlarının payı ise %7'dir. Emeklilik yatırım fonları 2006 sonuna göre 1,5 kat artarak 4 milyar YTL'yi geçmiştir.

Yurtiçi yerleşiklerin toplam tasarruftaki payı %78'dir.

Yurtiçi Tasarrufların Dağılımı (Milyon YTL)	2005	2006	2007/09
Toplam Tasarruf	421,882	495,311	557,847
Sabit Getirili Menkul Kıymet	86,462	99,277	98,848
Mevduat	236,913	294,727	320,613
Hisse Senedi	67,914	76,474	109,344
Yatırım Fonları	30,593	24,833	29,042
Yurtiçi Yerleşiklerin Tasarrufları	348,032	403,220	435,695
YTL Mevduat	141,716	168,943	192,170
Döviz Tevdiat Hesabı	82,128	108,754	109,277
Kıymetli Maden Hesapları	96	250	139
Katılım Bankaları Fonları	8,369	10,788	13,130
DİBS	55,276	55,781	54,099
Eurobond	5,348	5,413	4,597
Yatırım Fonları	29,374	22,012	24,925
Repo	1,486	2,202	2,148
Emeklilik Yatırım Fonları	1,219	2,821	4,117
Hisse Senedi	23,020	26,256	31,093
Yurtdışı Yerleşiklerin Tasarrufları	73,850	92,091	122,152
Hisse Senedi	44,894	50,218	78,251
DİBS	23,502	35,086	37,516
Eurobond	850	794	488
Mevduat	4,604	5,992	5,897

Kaynak: BDDK

Yurtdışı yerleşiklerin Türkiye'deki yatırımları mevduat, hisse senedi, DİBS ve Eurobond bazında sınıflandırılmıştır. Toplam portföyleri önceki yıla göre %33 artarak 122 milyar YTL'ye ulaşmıştır. Artışta en çok hisse senetlerinin payı bulunmaktadır. 2007/09 itibariyle yurtdışı yerleşikler, portföylerinin %64'ünü hisse senedinde, %31'ini ise DİBS'lerde değerlendirmektedir.

Yurtdışı yerleşiklerin hisse senedi portföyleri 1,5 kat artarak 78 milyar YTL olmuştur.

GENEL TANIMLAR

Hisse senedi bölümündeki hesap ve yatırımcı sayıları, hesabında hisse senedi ve borsa yatırım fonu (BYF) olan yatırımcıları ifade etmektedir. Portföy değerleri ise bu yatırımcıların sahip oldukları hisse senedi ve BYF portföylerinin değerini göstermektedir.

Benzer şekilde, yatırım fonu katılma belgesi bölümündeki hesap ve yatırımcı sayıları, hesabında yatırım fonu katılma belgesi olan yatırımcıları, portföy değerleri ise bu yatırımcıların sahip oldukları

yatırım fonu katılma belgesi portföylerinin değerini ifade etmektedir. Borsa yatırım fonları bu verilere de dahildir.

Borsa Yatırım Fonları, hem hisse senedi hem de yatırım fonu sınıfı içerisinde yer almaktadır.

Borsa yatırım fonları, hem hisse senedi hem de yatırım fonu kıymet sınıfı içinde yer almaktadır. Hisse senedi ve yatırım fonu verileri farklı veri setlerinden alındığı için bu fonları ayırmak mümkün değildir. Diğer taraftan, BYF'lerin toplam portföy büyüklüğündeki payı ihmal edilecek kadar küçüktür. Nitekim, 2007 yıl sonu itibarıyla, borsa yatırım fonlarının toplam değeri 266 milyon YTL ile yatırım fonları toplam portföyünün %0,2'si kadardır.

Yatırımcılar iki ana kategoriye ayrılmıştır.

Yatırımcılar çeşitli kategorilere ayrılmıştır. Öncelikle, yerli ve yabancı olarak sınıflandırılmışlardır. Yerli yatırımcılar, yurtdışında yerleşik de olsa Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan yatırımcıları ifade etmektedir. Yabancı yatırımcılar ise, benzer şekilde, Türkiye'de ikâmet ediyor olsa dahi yabancı uyruklu yatırımcıları tanımlamaktadır.

Hisse senedi bölümünde yatırımcılar fon, tüzel, gerçek ve diğer şeklinde alt bölümlere ayrılmıştır.

Yerli ve yabancı sınıflandırmasının ardından, hisse senedi bölümünde veriler fon, tüzel, gerçek ve diğer şeklinde dört grupta toplanmıştır. Fon, yatırım fonlarını kapsamaktadır. Gerçek kişiler bireysel yatırımcıları ifade etmektedir. Tüzel kişiler, banka, aracı kurum ve holdingler de dahil olmak üzere, anonim ve limited şirketler için kullanılmaktadır. Ayrıca, yatırım ortaklıkları da bu grubun içinde yer almaktadır. Vakıf, kooperatif gibi kurumlar diğer kimlik tipi altında yer almaktadır.

2007'de yayınlanmaya başlanan MKK aylık istatistik bilgilerinden derlenen yatırım fonu ve özel sektör borçlanma senetleri verilerinde ise, yerli ve yabancı yatırımcılar tüzel, gerçek ve diğer alt kategorilerine ayrılmıştır. Bu bölümde, yatırım fonları ve yatırım ortaklıkları, diğer kategorisi altında toplanmıştır.

HİSSE SENEDİ YATIRIMCILARI

Hisse senetleri bölümünde, hisse senedi ve borsa yatırım fonları hesap ve yatırımcı sayıları ile birlikte, yatırımcı portföy değerleri verilmektedir. Ardından, toplam portföy büyüklükleri ve portföy dilimlerine göre hisse senedi yatırımcıları incelenmektedir. Son bölümde, yabancı hisse senedi yatırımcıları ile ilgili bir analize yer verilmektedir.

Hesap Sayıları

Hesap sayıları ve yatırımcı sayıları farklıdır.

Aşağıdaki tablo, ilgili kategorilerdeki yatırımcılara ait hesap sayılarını göstermektedir. Yatırımcı sayıları, ileride yeniden değinileceği üzere, hesap sayılarından farklıdır. Fark, mükerrer hesaplardan kaynaklanmaktadır.

Tablonun toplam rakamlarına bakıldığında ilk dikkati çeken nokta, içinde hisse senedi bulunan hesap sayılarının artmış olmasıdır. 2007 yılında, hisse senedi sahibi olan yerli yatırımcıların hesap sayısı 18.651 adet artmıştır. Yabancı yatırımcılar tarafında ise 756 yeni hesap daha oluşmuştur.

Yerli ve yabancı yatırımcıların hesap sayıları artmıştır.

Hisse Senedi Hesap Sayıları					
Yatırımcı Kategorisi	31/12/2006		31/12/2007		Değişim
	Hesap Sayısı	Dağılım	Hesap Sayısı	Dağılım	
Yabancı	6,280	0.6%	7,036	0.7%	12.0%
Fon	1,061	0.1%	1,447	0.1%	36.4%
Tüzel	1,358	0.1%	1,555	0.1%	14.5%
Gerçek	3,844	0.4%	4,017	0.4%	4.5%
Diğer	17	0.0%	17	0.0%	0.0%
Yerli	1,015,166	99.4%	1,033,817	99.3%	1.8%
Fon	208	0.0%	217	0.0%	4.3%
Tüzel	2,757	0.3%	3,064	0.3%	11.1%
Gerçek	1,011,968	99.1%	1,030,273	99.0%	1.8%
Diğer	233	0.0%	263	0.0%	12.9%
Toplam	1,021,446	100.0%	1,040,853	100.0%	1.9%

Kaynak: MKK

Yabancı yatırımcı hesaplarındaki sayı ve oran olarak en yüksek artış fon kategorisinde görülmüştür. Hisse senetlerine yatırım yapmış olan yabancı fonların sayısı 1.061'den 1.447'ye çıkıp, %36'lık bir artış göstermiştir.

Yabancı fonlarda ve...

Yurtdışında yerleşik aracı kurum ve bankaları içeren yabancı tüzel kişiler arasında, hesabında hisse senedi bulunanların sayısı %15 artışla 1.358'den 1.555'e çıkmıştır.

...yabancı tüzel kişilerde artış görülmektedir.

Daha önce Türkiye'de hisse senedi yatırımı olmayan yeni yatırımcıların, 2007 yılında ülkemize girmeye devam ettiği görülmektedir.

Hisse senedine yatırım yapan yerli fon sayısında ufak bir artış görülmektedir. A tipi yatırım fonu sayısı 3 adet artarken, hisse senedine yatırım yapan B tipi fon sayısı ise 6 adet artmıştır.

Hisse senedi yatırımı yapan yerli fon sayısı 9 adet artmıştır.

Yabancı tüzel kişilerin sayısındaki artışa benzer şekilde, yerli tüzel yatırımcılarda da hisse senedi yatırımı yapanların sayısı %11 oranında artmıştır. Yerli tüzel kişiler, banka, aracı kurum, holding ve şirketlerin yanı sıra yatırım ortaklıklarını da içermektedir.

Yerli şirketlerin...

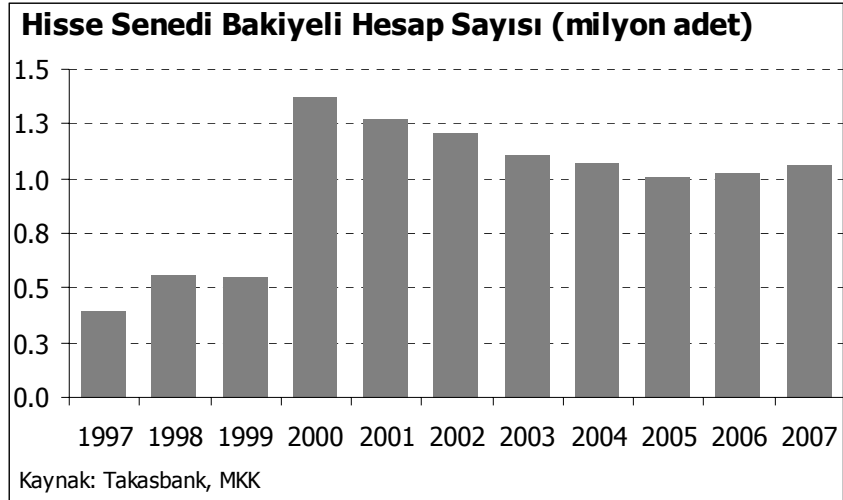
Yatırımcıların %99'unu oluşturan yerli bireysel yatırımcıların hesaplarında 18.305 adetlik bir artış görülmektedir. %2'lik bir artış ifade eden bu rakam, toplam hesap sayısı artışının %95'ine denk gelmektedir.

...ve bireylerin hesap sayıları artmıştır.

Daha uzun vadeli bir perspektifle bakıldığında, hisse senetleri piyasasında 2001 yılı kriziyle başlayan yatırımcı tabanındaki erimenin, 2005 yılından itibaren durmaya başladığı görülmektedir. 2006 yılındaki toparlanma 2007 yılında da devam

Hesap sayısındaki düşüş trendi durmuştur.

etmiştir. Ancak 2007'de de kriz öncesi rakamlara henüz ulaşamamıştır.

Yatırımcı Sayıları

**Toplam yatırımcı sayısı
940.766 olmuştur.**

Önceki bölümde de değinildiği üzere, hesap sayıları ile yatırımcı sayıları farklıdır. Bu bölümde, mükerrer sayımlardan ve diğer etkilerden arındırılmış yatırımcı sayıları sunulmaktadır. 2005 yılında 884.063 olan yatırımcı sayısı, 2006 yılında 927.100'e, 2007 yılında 940.766'ya çıkmıştır.

**Yatırımcı sayısı 13.666 kişi
artmıştır.**

Hesap sayılarında olduğu gibi, yerli yatırımcılar toplam yatırımcıların %99'unu oluşturmaktadır. Yerli yatırımcı sayısı bir önceki seneye göre 12.971 kişi artmıştır. Yabancı yatırımcı sayısı ise 695 artarak 6.696'ya yükselmiştir.

Hisse Senedi Yatırımcı Sayıları					
	31/12/2006		31/12/2007		
Yatırımcı Kategorisi	Yatırımcı Sayısı	Dağılım	Yatırımcı Sayısı	Dağılım	Değişim
Yabancı	6,001	0.6%	6,696	0.7%	11.6%
Fon	988	0.1%	1,345	0.1%	36.1%
Tüzel	1,180	0.1%	1,350	0.1%	14.4%
Gerçek	3,816	0.4%	3,984	0.4%	4.4%
Diğer	17	0.0%	17	0.0%	0.0%
Yerli	921,099	99.4%	934,070	99.3%	1.4%
Fon	206	0.0%	216	0.0%	4.9%
Tüzel	1,926	0.2%	2,223	0.2%	15.4%
Gerçek	918,787	99.1%	931,433	99.0%	1.4%
Diğer	180	0.0%	198	0.0%	10.0%
Toplam	927,100	100.0%	940,766	100.0%	1.5%

Kaynak: MKK

Toplam hesap sayıları toplam yatırımcı sayısına bölüldüğünde, bir yatırımcının ortalama 1,1 hesabı olduğu görülmektedir.

Hesap sayıları ile birlikte ele alındığında, 6.700 yabancı yatırımcının 7.000 adet, 934.000 yerli yatırımcının ise 1.033.800 adet hisse senedi bakiyeli hesabı vardır.

Yatırımcı Portföyleri

2007 yılında, MKK'da saklanan hisse senedi portföy büyüklüğü 1,5 kat artarak 113 milyar YTL'ye çıkmıştır.

MKK'daki hisse senetlerinin büyüklüğü %50 artmıştır.

Toplam portföy büyüklüğü içinde %65 seviyesinde seyreden yabancı yatırımcıların payı 2007 yıl sonunda %72'ye çıkmıştır. Portföy değerinin artışındaki nedenlere yabancı yatırımcılar bölümünde daha detaylı yer verilecektir.

Yabancı yatırımcıların payı %72'ye çıkmıştır.

Portföy büyüklüğündeki en büyük artış yabancı fon ve tüzel kişilerde meydana gelmiştir. Toplam portföylerdeki payları %40'a ulaşan yabancı tüzel kişilerin hisse senedi portföy değeri 17 milyar YTL'lik bir artışla 45 milyar YTL'ye çıkmıştır.

En belirgin artış yabancı fon ve tüzel kişilerdedir.

Hisse Senedi Portföy Değerleri					
Yatırımcı Kategorisi	31.12.2006		31.12.2007		Değişim
	Mn.YTL	Pay	Mn.YTL	Pay	
Yabancı	48,940	65.0%	81,678	72.3%	66.9%
Fon	20,608	27.4%	36,638	32.4%	77.8%
Tüzel	28,112	37.4%	44,771	39.6%	59.3%
Gerçek	187	0.2%	234	0.2%	25.5%
Diğer	33	0.0%	35	0.0%	6.0%
Yerli	26,295	35.0%	31,324	27.7%	19.1%
Fon	801	1.1%	1,193	1.1%	49.0%
Tüzel	8,208	10.9%	10,246	9.1%	24.8%
Gerçek	15,731	20.9%	17,482	15.5%	11.1%
Diğer	1,555	2.1%	2,402	2.1%	54.5%
Toplam	75,235	100.0%	113,001	100.0%	50.2%

Kaynak: MKK

Benzer bir artış yabancı fonların hisse senedi portföy değerinde görülmüştür. Bu yatırımcıların toplam hisse senetleri içindeki payları bir yıl içinde %27'den %32'ye çıkmıştır. Toplam içinde çok az bir paya sahip olan yabancı bireysel yatırımcıların portföyü 234 milyon YTL civarındadır.

Yerli tüzel kişilerin hisse senedi portföyleri 10 milyar YTL'ye ulaşmış, ancak toplamdaki paylarında ufak bir azalış görülmüştür.

2005 yılı başına kadar hisse senedi piyasasındaki en önemli ağırlık yerli bireysel yatırımcıdaydı. Fakat bu durum 2005 yılından itibaren değişmiş, yabancı fon ve tüzel yatırımcıların payı daha ağırlıklı hale gelmiştir.

Yerli gerçek kişilerin toplam hisse senetlerindeki payları 2004 sonunda %33 iken, 2005 sonunda %22'ye, 2006 sonunda ise %21'e gerilemiştir. 2005 yılında hisse senedi piyasasında yaşanan yükselişi satış fırsatı olarak değerlendiren yerli bireysel

Yerli bireysel yatırımcıların paylarındaki düşüş trendi 2007'de de devam etmiştir.

yatırımcılar, 2006 yılında önemli bir portföy değişikliği yapmamışlardır. 2007 yılında ise yabancı fonların toplamdaki payındaki artışa karşılık, yerli bireylerin payı %16'ya inmiştir.

Portföy Büyüklüklerine Göre Yatırımcılar

Bu bölümdeki tablolarda, yatırımcı gruplarının her biri kendi içinde portföy büyüklüklerine göre sıralanmıştır. Ardından, portföy büyüklüğünde onuncu, yüzüncü vb. sıradaki yatırımcılar belirlenerek sınıflandırmalar yapılmıştır.

10 yerli fonun 463 milyon YTL, 10 yabancı fonun ise 9,3 milyar YTL tutarında hisse senedi bulunmaktadır.

Aşağıdaki tabloda yatırım fonları yerli ve yabancı olarak iki kategoriye ayrılmış, her biri kendi içinde sıralanmıştır. 1.345 adet yabancı fonun hisse senedi portföy büyüklüğü 36,7 milyar YTL, 216 adet yerli fonun hisse senedi portföyü ise 1,2 milyar YTL'dir. Yabancı fonlarındaki ilk 10 fon 9,3 milyar YTL'lik portföye sahiptir. Yerli fonlar içinde portföyü en büyük olan ilk 10 fon ise, 463 milyon YTL'lik hisse senedi taşımaktadır.

Portföy Büyüklüklerine Göre Yatırım Fonları Sıralaması (2007)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)
10	463	10	9,279
100	1,147	100	25,382
216	1,193	1,000	36,513
		1,345	36,638

Kaynak: MKK

1.350 yabancı şirketin ilk 10'unda 11,5 milyar YTL'lik hisse senedi portföyü vardır.

Banka, aracı kurum, holding gibi tüzel yatırımcıların portföylerine bakıldığında, fonlara nazaran daha dengeli bir dağılım görülmektedir. İlk 10 yabancı şirketin elinde bulunan hisse senedi değeri 11,5 milyar YTL iken, ilk 10 yerli kurumun 4,6 milyar YTL civarında hisse senedi yatırımı vardır.

Portföy Büyüklüklerine Göre Tüzel Yatırımcı Sıralaması (2007)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)
10	4,576	10	11,453
100	9,352	100	32,462
1,000	10,238	1,000	44,742
2,223	10,246	1,350	44,771

Kaynak: MKK

Bireysel yatırımcılarda durum doğal olarak daha farklıdır. Yabancı bireysel yatırımcıların toplam portföyleri 234 milyon YTL iken, ilk 10 kişi bu tutarın yaklaşık yarısını elinde tutmaktadır.

10 yerli yatırımcı 1,7 milyar YTL'lik portföye sahipken...

Yerli bireysel yatırımcıların toplam hisse senedi portföyleri 17,5 milyar YTL'dir. Sıralamadaki ilk 10 kişi ise 1,7 milyar YTL'lik hisse senedine sahiptir. Bu gruptaki kişilerin ortalama hisse

senedi portföyü 170 milyon YTL'dir. Bu tutar geçen seneye göre %30 artmıştır.

Öte yandan, 500.000'inci ile 931.433'üncü kişi arasındaki 431.433 kişinin toplam hisse senedi portföyü 12 milyon YTL'dir. Bu grupta ortalama hisse senedi yatırımı 27 YTL'dir.

...431.000 kişinin toplam portföyü 12 milyon YTL'dir.

Portföy Büyüklüklerine Göre Bireysel Yatırımcı Sıralaması (2007)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)
10	1,659	10	107
100	3,864	100	192
1,000	6,844	1,000	231
10,000	11,113	3,984	234
100,000	15,954		
500,000	17,470		
931,433	17,482		

Kaynak: MKK

Vakıf ve kooperatif gibi kurumları içeren diğer kategorisindeki yatırımcıların neredeyse tamamı yerli yatırımcılardır. Bu kategorideki 198 yerli yatırımcıdan ilk 10'unun 2,2 milyar YTL'lik hisse senedi bulunmaktadır.

Diğer kategorisindeki 10 yatırımcının 2,2 milyar YTL'lik portföyü vardır.

Portföy Büyüklüklerine Göre Diğer Yatırımcı Sıralaması (2007)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)
10	2,212	10	35
100	2,402	17	35
198	2,402		

Kaynak: MKK

Belirli portföy büyüklüğü dilimlerine göre yatırımcı sayıları ve sahip oldukları portföy değerleri ileriki tablolarda sunulmaktadır.

Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)
0.01-10,000	29	0	41	0	70	0
10,001-50,000	2	0	19	1	21	1
50,001-100,000	5	0	25	2	30	2
100,001-500,000	41	13	155	44	196	57
500,001-1,000,000	27	19	96	69	123	87
>1,000,001	112	1,161	1,009	36,523	1,121	37,684
Toplam	216	1,193	1,345	36,638	1,561	37,831

Kaynak: MKK

Yatırım fonlarına bakıldığında, 29 yerli, 41 yabancı fonun hisse senedi portföy değerleri 10.000 YTL'nin altındadır. Bu fonların sahip olduğu portföyler ihmal edilecek kadar küçüktür.

1.000 yabancı fon 36,5 milyar YTL'lik hisse senedi portföyüne sahiptir.

216 yerli fonun 112'si, 1 milyon YTL'nin üzerinde hisse senedi yatırımı yapmıştır. Bu 112 fonun toplam portföy değeri 1,2 milyar YTL'dir. Diğer taraftan, 1.009 yabancı fonun hisse senedi portföy değerleri 1 milyon YTL'nin üzerinde olup, toplam portföyleri 36,5 milyar YTL'dir. 1 milyon YTL üzerinde hisse senedi yatırımı olan yerli ve yabancı fonlar, MKK'daki hisse senetlerinin %32'sine sahiptir.

1.400 yerli şirketin ortalama portföyü 1.200 YTL'dir.

Tüzel yatırımcılar tarafında, 2.223 yerli şirketin 1.421'inde, değeri 10.000 YTL'den az hisse senedi yatırımı bulunmaktadır. Bu şirketlerin toplam portföy değeri 2 milyon YTL olup, ortalama 1.220 YTL'lik hisse senedi yatırımı yapıldığına işaret etmektedir.

870 yabancı şirket MKK'daki hisse senetlerinin %40'ına sahiptir.

1 milyon YTL'yi aşan yatırımlar incelendiğinde, 292 yerli şirketin 10 milyar YTL'lik, 870 yabancı şirketin ise 45 milyar YTL'lik portföyleri olduğu görülmektedir. 1 milyon YTL üzerinde hisse senedi portföyü olan bu şirketler, MKK'daki toplam hisse senetlerinin %40'ına sahiptir.

Portföy Dilimlerine Göre Tüzel Yatırımcılar (2007)							
Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam		Portföy Değeri (Mn. YTL)
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	
0.01-10,000	1,421	2	174	0	1,595	2	
10,001-50,000	226	5	38	1	264	6	
50,001-100,000	80	6	32	2	112	8	
100,001-500,000	147	36	141	40	288	76	
500,001-1,000,000	57	41	95	69	152	110	
>1,000,001	292	10,155	870	44,658	1,162	54,814	
Toplam	2,223	10,246	1,350	44,771	3,573	55,017	

Kaynak: MKK

İMKB'deki 935.417 yerli ve yabancı bireysel yatırımcının 17,7 milyar YTL'lik portföyleri bulunmaktadır. Bu tutar İMKB'deki toplam hisse senetlerinin %16'sına denk gelmektedir. Bu oran 2006 yılında %21 civarındaydı.

Yabancı bireylerin ortalama yatırımı yerli bireylerin yaklaşık üç katıdır.

931.400 yerli yatırımcının portföyleri 17,5 milyar YTL, 4.000 yabancı gerçek kişinin portföyü ise 234 milyon YTL'dir. Yerli yatırımcının ortalama hisse senedi portföyü 2006 yılına göre yaklaşık %10 artarak 18.770 YTL olmuştur. Yabancı bireylerin ortalama yatırımları ise bu rakamın yaklaşık üç katı, 58.820 YTL olup bir önceki yıla göre %20 artmıştır.

Yerli bireylerin %84'ünün portföyü 10.000 YTL'nin altındadır.

Alt kırımlara inildiğinde, ortalama portföy büyüklükleri önemli ölçüde değişmektedir. Öncelikle, yerli bireysel yatırımcıların %84'ünün portföylerinin 10.000 YTL'nin altında olduğunu belirtmek gerekir. Bu gruptaki yatırımcıların ortalama portföy

büyüklüğü 2006 yılında 1.318 YTL iken, 2007 yılında 1.150 YTL'ye düşmüştür.

Portföy Dilimlerine Göre Bireysel Yatırımcılar (2007)						
Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)
0.01-10,000	785,016	902	3,122	4	788,138	906
10,001-50,000	103,743	2,318	538	12	104,281	2,331
50,001-100,000	20,851	1,461	122	9	20,973	1,469
100,001-500,000	18,043	3,656	143	32	18,186	3,687
500,001-1,000,000	2,080	1,442	23	17	2,103	1,459
>1,000,001	1,700	7,704	36	161	1,736	7,864
Toplam	931,433	17,482	3,984	234	935,417	17,717

Kaynak: MKK

Hisse senedi portföyü 1 milyon YTL'nin üzerinde olan 1.700 yerli yatırımcı, yaklaşık 7,7 milyar YTL'lik portföy taşımaktadır. Hisse senedi yatırımı yapan bireylerin %0,2'sine denk gelen bu kişiler, toplam bireysel yatırımcı portföylerinin %44'üne sahiptir. Bu grupta ortalama portföy büyüklüğü 4,5 milyon YTL civarındadır.

1.700 yerli kişi 7,7 milyar YTL'lik portföy taşımaktadır.

Portföy Dilimlerine Göre Diğer Yatırımcılar (2007)						
Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)
0.01-10,000	84	0	7	0	91	0
10,001-50,000	28	1	2	0	30	1
50,001-100,000	8	1	0	0	8	1
100,001-500,000	31	8	2	1	33	8
500,001-1,000,000	9	7	2	1	11	8
>1,000,001	38	2,386	4	33	42	2,419
Toplam	198	2,402	17	35	215	2,437

Kaynak: MKK

Diğer kategorisindeki 198 yerli yatırımcının portföyü 2,4 milyar YTL'dir. 1 milyon YTL'nin üzerinde hisse senedi yatırımı bulunan 38 yerli yatırımcı bu kategorideki toplam portföy büyüklüğünün neredeyse tamamına sahiptir.

Yaş Gruplarına Göre Yatırımcılar

Bu bölümde yaş gruplarına göre sınıflandırma yapıldığından, sadece bireysel yatırımcılar dikkate alınmaktadır. MKK, 5'er yıllık yaş gruplarına göre yatırımcıları ayırmaktadır. İlk tabloda yatırımcı sayıları ele alınırken, diğer tabloda portföy büyüklükleri incelenmektedir.

Yatırımcılar 5 yıllık yaş gruplarına göre sınıflandırılmıştır.

35-39 yaş aralığı, yatırımcı sayısının en yoğun olduğu gruptur. Yatırımcıların %71'i 30-54 yaş arasındaki 25 yıllık dilimde yer almaktadır. En az yatırımcı sayısı ise 20 yaş altı grubundadır. Yerli ve yabancı yatırımcı kategorilerindeki dağılımlar benzer şekildedir.

Yatırımcıların %16'sı 35-39 yaş aralığındadır.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Sayısı (2007)				
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Toplam	Dağılım
0-19	3,804	24	3,828	0.4%
20-24	11,046	58	11,104	1.2%
25-29	53,512	187	53,699	5.7%
30-34	114,019	449	114,468	12.2%
35-39	149,075	537	149,612	16.0%
40-44	147,592	572	148,164	15.8%
45-49	137,424	559	137,983	14.8%
50-54	113,476	476	113,952	12.2%
55-59	80,148	368	80,516	8.6%
60-64	50,296	326	50,622	5.4%
65-69	30,490	200	30,690	3.3%
70-74	18,716	109	18,825	2.0%
75+	21,835	119	21,954	2.3%
Toplam	931,433	3,984	935,417	100.0%

Kaynak: MKK

Portföy değerinde yoğunlaşma daha üst yaş grubuna çıkmıştır.

Portföy değerlerine bakıldığında, yoğunlaşmanın biraz daha üst yaş gruplarına çıktığı görülmektedir. Örneğin, yatırımcı sayısının %28'ini oluşturan 30-39 yaşındaki bireysel yatırımcılar, hisse senedi portföylerinin %14'ünü oluşturmaktadır. 40-59 yaş arasındaki grup ise, bireysel yatırımcı portföylerinin %51'ine sahiptir.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Portföy Değeri (2007- Milyon YTL)				
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Toplam	Dağılım
0-19	156	0	156	0.9%
20-24	126	2	129	0.7%
25-29	404	4	408	2.3%
30-34	988	6	994	5.6%
35-39	1,613	15	1,628	9.2%
40-44	2,362	20	2,382	13.4%
45-49	2,441	27	2,468	13.9%
50-54	2,253	43	2,296	13.0%
55-59	1,818	66	1,885	10.6%
60-64	2,004	20	2,024	11.4%
65-69	1,116	18	1,135	6.4%
70-74	784	9	794	4.5%
75+	1,415	3	1,418	8.0%
Toplam	17,482	234	17,717	100.0%

Kaynak: MKK

60 yaş üstü, hisse senetlerinin %30'una sahiptir.

60 yaş üstü grup, toplam yatırımcıların sayıca %13'ünü oluştururken, bireylerin sahip olduğu hisse senetlerinin %30'unu ellerinde tutmaktadır.

Ortalama portföy değerleri resmi daha da netleştirmektedir. 75 yaş üstü grupta kişi başına ortalama hisse senedi portföyü 64.600 YTL iken, 25-29 yaş grubunda bu rakam 7.600 YTL'ye inmektedir.

20 yaş altı gruptaki yatırımcıların ortalama portföy değeri bir önceki seneye göre 1,5 kat artarak 41.000 YTL olmuştur. Bu

gruptaki yüksek portföy değerlerinin, ardından gelen yaş gruplarına kıyasla hayli yüksek olması dikkat çekicidir.

70-74 yaş grubu hariç, bütün yaş gruplarının ortalama portföylerin önceki yıla göre arttığı görülmektedir. Genel ortalama 17.000 YTL'den 19.000 YTL'ye çıkmıştır. En yüksek artış 20 yaş altı grubunda yaşanmıştır.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Ortalama Portföy Değeri (2007-YTL)			
Yaş Aralığı	Genel		Ortalama
	Yerli	Yabancı	
0-19	41,038	15,381	40,877
20-24	11,412	42,510	11,574
25-29	7,548	20,733	7,594
30-34	8,665	14,275	8,687
35-39	10,821	28,658	10,885
40-44	16,007	34,956	16,080
45-49	17,765	47,712	17,887
50-54	19,854	90,438	20,149
55-59	22,688	179,838	23,407
60-64	39,844	60,712	39,978
65-69	36,613	91,351	36,970
70-74	41,913	84,569	42,160
75+	64,808	22,346	64,578
Toplam	18,769	58,821	18,940

Kaynak: MKK

Alt kırımlarda, yabancı bireysel yatırımcıların ortalama hisse senedi portföyü yerli bireylerin yaklaşık 3 katı kadardır. Yabancı bireylerin ortalama portföyü 58.821 YTL, yerli bireylerinki ise 18.769 YTL olmuştur.

En düşük ortalama portföy değerleri 2006'da olduğu gibi 2007'de de 25-34 arasındaki yerli bireylerdedir. Diğer taraftan, en yüksek portföye sahip grup ise 50-59 yaş aralığındaki yabancı bireylerdir.

Tabloda görülen genel eğilime bakıldığında, yaşla beraber ortalama portföy büyüklüğünün de arttığı görülmektedir.

Yaşla beraber portföy büyüklüğü artmaktadır.

Vatandaşlık ve Cinsiyet Gruplarına Göre Yatırımcılar

Bu bölümde bireysel yatırımcılar, cinsiyet ve uyruklarına göre sınıflandırılmıştır. Toplam 936.000 bireysel yatırımcının 681.000'i (%73'ü) erkek, 255.000'i kadındır.

Yatırımcıların %73'ü erkektir.

Vatandaşlık ve Cinsiyet Gruplarına Göre Yatırımcılar (2007)	Yerli		Yabancı		Toplam		Genel Toplam
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
	Yatırımcı Sayısı	677,797	253,635	2,809	1,176	680,606	254,811
Yatırımcı Sayısı Oranı	72.5%	27.1%	0.3%	0.1%	72.8%	27.2%	100.0%
Portföy Değeri (mn. YTL)	13,503	3,979	178	56	13,681	4,035	17,717
Portföy Değeri Oranı	76.2%	22.5%	1.0%	0.3%	77.2%	22.8%	100.0%
Ortalama Portföy Değeri	19,922	15,688	63,400	47,834	20,102	15,836	18,940

Kaynak: MKK

**Ancak portföyün %77'si
erkeklere aittir.**

Erkek yatırımcılar toplam hisse senedi portföyünün %77'sine sahiptir. Dolayısıyla kadın yatırımcıların ortalama hisse senedi yatırımları daha düşüktür. Erkeklerin ortalama portföyü 20.000 YTL iken kadınlarınki 16.000 YTL civarındadır.

İkametgâha Göre Yatırımcılar

**Bu bölümde yatırımcılar
yerleşim yerine göre
tanımlanmaktadır.**

Bu bölümde, yatırımcılar diğer bölümlerden farklı olarak yerleşim yerlerine göre sınıflandırılmıştır. Tabloda "Yurtdışı" olarak gösterilenler, yurtdışında yerleşik T.C. vatandaşları ile yabancı uyruklu kişileri kapsamaktadır.

Aşağıdaki tabloda iller, toplam hisse senedi portföylerine göre sıralanmıştır. Diğer bir deyişle, gerçek kişi-tüzel kişi ayırımı yapılmadan, toplam hisse senedi yatırımı en çok olan illeri göstermektedir.

Toplam Yatırımcı Portföy Değerine Göre Sıralanmış İlk 10 İl (2007)				
	Yatırımcı Sayısı	Yatırımcı Oranı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Portföy Değeri Oranı
İstanbul	305,325	32.5%	24,228	21.4%
Ankara	111,161	11.8%	2,267	2.0%
İzmir	93,822	10.0%	1,726	1.5%
Bursa	35,724	3.8%	534	0.5%
Adana	23,677	2.5%	379	0.3%
Antalya	26,588	2.8%	303	0.3%
Kocaeli	19,216	2.0%	301	0.3%
Karabük	13,404	1.4%	249	0.2%
Konya	10,888	1.2%	244	0.2%
Balıkesir	20,240	2.2%	231	0.2%
İlk 10 İl Toplamı	660,045	70.2%	30,462	27.0%
Diğer 71 İl Toplamı	273,228	29.0%	2,804	2.5%
Yurtiçi Toplam	933,421	99.2%	33,266	29.4%
Yurtdışı Toplam	7,345	0.8%	79,735	70.6%
Genel Toplam	940,766	100.0%	113,001	100.0%

Kaynak: MKK

**Tüm yatırımcıların %32'si,
tüm senetlerin %21'i
İstanbul'dadır.**

İstanbul, portföy değerlerine göre sıralamada diğer illere göre açık bir farkla öndedir. İstanbul'daki yatırımcılar, hisse senedi olan toplam yatırımcıların %32'sini oluşturmakta, toplam hisse senedi portföylerinin ise %21'ini ellerinde bulundurmaktadır. 2006 yılında, toplam hisse senetlerinin dörtte biri İstanbul'daki yatırımcıların elinde iken, yabancı yatırımcıların artışına bağlı olarak 2007 yılında İstanbul'un ağırlığı azalmıştır.

**Tüm yatırımcıların %70'i 10
ilde yaşamaktadır.**

Tabloya göre, yatırımcıların %70'i ilk 10 ilde yaşamakta, toplam hisse senetlerinin ise %27'sini ellerinde bulundurmaktadırlar. Portföy dağılımına göre ilk on il sıralamasına, geçen seneye göre Karabük ve Konya girerken, Hatay ve Mersin çıkmıştır. Diğer 71 ilde ise yatırımcıların %29'u ikâmet etmekte olup, sahip oldukları hisse senetlerinin değeri toplamın ancak %2'sini oluşturmaktadır.

Yurtdışında yerleşik yatırımcıların farkı burada da görülmektedir. Toplam gerçek ve tüzel yabancı yatırımcılar, toplam hisse senetlerinin 2006 yılında %63'üne sahipken, 2007 yılında %71'ine sahip olmuştur. Daha önceki bölümlerde yabancı yatırımcıların %72 paya sahip olması buradaki sınıflandırma farkından kaynaklanmaktadır. Hesap sayısı ve yatırımcı portföyü bölümlerinde yerli ve yabancı ayrımı uyuğu göre yapılırken, bu bölümde ikametgâha göre ayırım yapılmaktadır.

Yabancı yatırımcılar hariç tutularak, sadece yurtiçi yatırımcıların dağılımı da incelenebilir. Sadece yurtiçinde yerleşikler baz alınır, toplam yatırımcıların %71'ini barındıran ilk 10 ildeki yatırımcılarda hisse senetlerinin yaklaşık %92'sinin bulunduğu görülmektedir. Diğer 71 il, yurtiçi hisse senedi yatırımının %8'ini oluşturmaktadır.

10 ilde yurtiçindeki senetlerin %92'si bulunmaktadır.

Toplam hisse senedi portföyü en düşük olan iki il, Hakkari ve Ardahan'dır. Hakkari'de toplam 437 yatırımcının 1,5 milyon YTL tutarında hisse senedi yatırımı bulunurken, Ardahan'daki 348 yatırımcının 1,4 milyon YTL'lik hisse senedi portföyü vardır.

Hisse senedi yatırımı en düşük iller Hakkari ve Ardahan'dır.

Bir önceki tablo gerçek ve tüzel bütün yatırımcıları içermektedir. Ancak, ileriki tablolarda sadece bireysel yatırımcılar dikkate alınmaktadır.

Bireysel Yatırımcı Portföy Değerine Göre Sıralanmış İlk On İl (2007)				
	Yatırımcı Sayısı	Yatırımcı Oranı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Portföy Değeri Oranı
İstanbul	303,825	32.5%	10,037	56.7%
İzmir	93,650	10.0%	1,573	8.9%
Ankara	110,867	11.9%	1,470	8.3%
Bursa	35,656	3.8%	502	2.8%
Adana	23,638	2.5%	335	1.9%
Antalya	26,550	2.8%	299	1.7%
Balıkesir	20,207	2.2%	214	1.2%
Kocaeli	19,181	2.1%	206	1.2%
Karabük	13,374	1.4%	173	1.0%
Mersin	16,371	1.8%	163	0.9%
İlk 10 İl Toplamı	663,319	70.9%	14,972	84.5%
Diğer 71 İl Toplamı	267,368	28.6%	2,475	14.0%
Yurtiçi Toplam	930,687	99.5%	17,446	98.5%
Yurtdışı Toplam	4,730	0.5%	270	1.5%
Genel Toplam	935,417	100.0%	17,717	100.0%

Kaynak: MKK

Toplam portföy değerinden izleneceği üzere, ilk tabloda 113 milyar YTL tutarında bir hisse senedi portföyünün dağılımı incelenirken, yukarıdaki tabloda 17,7 milyar YTL'lik bireysel yatırımcı portföyleri incelenmektedir.

İstanbullu yatırımcılar bireysel portföylerin %57'sine sahiptir.

Bu dağılımda, il bazındaki ağırlıklar ve sıralamalar da değişmektedir. Örneğin, İstanbul'da tüm hisse senedi portföylerinin %21'i, bireysel yatırımcı portföylerinin ise %57'si bulunmaktadır.

İl sıralamasında ilk beş şehir içinde İzmir'le Ankara yer değiştirmektedir. Ayrıca toplam yatırımcılar tablosunda dokuzuncu sırada yer alan Konya, bireysel yatırımcı bazında ilk ona girememiştir.

Nüfusa oranla yatırımcı sayısı, hisse senedi kültürünün yaygınlığının göstergesidir.

Yatırımcı sayıları ile ilgili bakılabilecek bir diğer gösterge de, illerde nüfusa oranla ne kadar hisse senedi yatırımcısının ikamet ettiğidir. Bir sonraki tabloda bu kritere göre bir sıralama yapılmıştır. Bu sıralama bir ölçüde, illerdeki hisse senedi kültürünün yaygınlığının bir göstergesidir. Tabloda sadece yurtiçinde yerleşik olan yatırımcılar alındığı için genel toplam yatırımcı sayısı diğer tablolardan farklıdır.

2007 yılında hisse senedi yatırımcılarının il nüfusuna oranında Karabük %6,1 ile ilk sırada yer almıştır. Bu durumun Kardemir hisse senedi sahipliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Üç büyük ilde, nüfuslarının %2,5'i kadar yatırımcı bulunmaktadır.

Yatırımcı sayıları, portföy değerleri gibi hemen her kriterde öne çıkan İzmir, Ankara ve İstanbul'da, nüfuslarına oranla %2,5 seviyesinde hisse senedi yatırımcısı bulunduğu görülmektedir. Bu üç ilin ardından, yatırımcıların nüfusa oranı %1,8'e inmektedir.

Bireysel Yatırımcı Oranına Göre İlk On İl (2007)			
	Bireysel Yatırımcı	Nüfus	Yatırımcı/Nüfus
Karabük	13,374	218,463	6.1%
İzmir	93,650	3,739,353	2.5%
Ankara	110,867	4,466,756	2.5%
İstanbul	303,825	12,573,836	2.4%
Balıkesir	20,207	1,118,313	1.8%
Muğla	13,655	766,156	1.8%
Uşak	5,807	334,115	1.7%
Yalova	2,905	181,758	1.6%
Zonguldak	9,826	615,890	1.6%
Denizli	13,931	907,325	1.5%
İlk 10 İl	588,047	24,921,965	2.4%
Diğer 71 İl Toplamı	342,640	45,664,291	0.8%
Genel Toplam	930,687	70,586,256	1.3%

Kaynak: MKK

Türkiye'de yatırımcıların nüfusa oranı %1,3'tür.

Genel toplamlara bakıldığında, ilk 10 ilin ortalama yatırımcı oranının %2,4 olduğu, fakat diğer 71 ildeki yatırımcı oranının %0,8 seviyesinde kaldığı görülmektedir. Tüm Türkiye'de ise hisse senedi yatırımı yapan kişi sayısı, toplam nüfusun %1,3'üne denk gelmektedir.

Bu tablodaki illerin bir kısmı, örneğin Muğla, Uşak ve Yalova, diğer sıralamalarda ilk 10'a girmeyen illerdir. Bu illerde toplam yatırımcı sayısı veya toplam portföy değeri çok yüksek değildir.

Fakat, nüfuslarının görece daha yüksek bir oranı, hisse senedi yatırımı yapmıştır.

Nüfusa oranla en düşük yatırımcı sayıları ise Şanlıurfa, Şırnak, Ağrı ve Muş'tadır. 406.000 nüfusa sahip olan Muş'ta, hisse senedi yatırımı olan sadece 450 yatırımcı bulunmaktadır.

İllerin yatırımcı sayısı ve portföy büyüklüğü açısından ne derece "varlıklı" olduklarının ardından, kişi başı ortalama portföy büyüklüklerine bakarak "varlıklı" yatırımcıların bulunduğu illeri de tespit etmek mümkündür.

Ortalama portföy değerleri, illerin bireysel yatırımcı portföy değerlerinin bireysel yatırımcı sayılarına bölünmesi suretiyle elde edilmiştir. Buradaki ortalama, kişi başı hisse senedi yatırımı ifade etmektedir. Bireysel yatırımcıların ortalama hisse senedi portföylerinin büyüklüğü 18.940 YTL seviyesindedir. Fakat burada yurtdışı yerleşiklerle yurtiçi yerleşik yatırımcılar arasında önemli bir fark vardır. Yurtiçinde yaşayan yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü 18.746 YTL iken, yurtdışında ikamet edenlerin portföyü 57.106 YTL'dir.

Yurtiçi yerleşiklerin ortalama portföyü 18.746 YTL, yurtdışı yerleşiklerin 57.106 YTL'dir.

Bireysel Yatırımcı Ortalama Portföy Değerine Göre Sıralanmış İlk On İl (2007)			
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Ortalama Portföy Değeri (YTL)
İstanbul	303,825	10,037	33,034
Kayseri	7,669	160	20,829
Çorum	3,470	68	19,638
Rize	2,321	39	16,832
İzmir	93,650	1,573	16,798
Hatay	8,476	124	14,638
Adana	23,638	335	14,190
Bursa	35,656	502	14,079
Ankara	110,867	1,470	13,261
Gaziantep	6,191	82	13,221
İlk 10 İl Toplamı	595,763	14,390	24,154
Diğer 71 İl Toplamı	334,924	3,056	9,125
Yurtiçi Toplam	930,687	17,446	18,746
Yurtdışı Toplam	4,730	270	57,106
Genel Toplam	935,417	17,717	18,940

Kaynak: MKK

Kişi başına bireysel hisse senedi yatırımı en yüksek olan il İstanbul'dur. İstanbullu yatırımcılar ortalama 33.000 YTL'lik hisse senedi portföyüne sahiptir. İkinci sırada ise 20.800 YTL'lik yatırımla Kayserili yatırımcılar gelmektedir. 2006 yılında dokuzuncu sırada yer alan Çorum ise 19.600 YTL'lik ortalama yatırımla, üçüncü sıraya çıkmıştır.

Kişi başı yatırımda İstanbul'u Kayseri ve Çorum takip etmektedir.

Burada da ilk 10 il ile geri kalan 71 il arasında önemli bir yoğunlaşma farkı görülmektedir. Kişi başına ortalama hisse senedi yatırımına göre sıralanmış ilk 10 ilin genel ortalaması kişi

başına 24.000 YTL seviyesinde iken, kalan 71 ilde kişi başına ortalama hisse senedi yatırımı 9.000 YTL'dir.

***Kişi başına en düşük yatırım
Kars ve Hakkari'dedir.***

En düşük kişi başı portföy değeri ise Kars ve Hakkari'dedir. İki ilde de yatırımcıların ortalama hisse senedi portföy büyüklüğü 3.400 YTL civarındadır.

Sonuç

***MKK'da geniş bir yatırımcı
veri seti bulunmaktadır.***

Kasım 2005'te Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) faaliyete geçmiş ve hisse senetleri ile beraber yatırım fonlarının kaydileştirilmesini başlatmıştır. Böylece MKK'da sicil kaydı olan yatırımcı sayısı hızla artmış, yatırımcı kitlesi ile ilgili daha geniş bir veri seti oluşmuştur. Hisse senetleri, yatırım fonları ve özel sektör tahvillerine ait veriler 2007 yılı itibariyle aylık olarak yayınlanmaya başlamıştır. DİBS yatırımcısı gibi diğer verilerin de uygun bir şekilde açıklanması ile yatırımcı analizleri daha rafine bir hale gelecektir.

Hesap sayıları artmıştır.

2000 yılından itibaren ilk defa 2006 yılında hisse senedi yatırımı olan toplam hesap sayısında artış başlamıştır. Bu durum 2007 yılında devam etse de henüz 2000 yılındaki seviyeye ulaşamamıştır.

Yabancı payı artmıştır.

Yerli ve yabancı yatırımcıların hesap sayıları artmış, saklaması yapılan hisse senetlerinin değeri 1,5 kat yükselerek 113 milyar YTL'ye ulaşmıştır. Yabancıların saklama payı 2006 yılına göre 7 puan artarak %72'ye çıkmıştır.

***10 kişide 1,7 milyar YTL'lik
hisse senedi bulunmaktadır.***

Portföy değeri en yüksek 10 yerli bireysel yatırımcının toplam 1,7 milyar YTL'lik hisse senedi bulunurken, sıralamanın en altındaki 431.400 yerli yatırımcının yalnızca 12 milyon YTL tutarında hisse senedi bulunmaktadır.

Bireysel yatırımcıların %84'ünün, tüzel yatırımcıların ise %45'inin hisse senedi yatırımları 10.000 YTL'den azdır. Bu gruptaki portföy değeri 1.200 YTL seviyesindedir. Hisse senedi yatırımı yapan fonların %72'si 1 milyon YTL ve üzerinde portföy bulundurmaktadır.

***En yüksek hisse senedi yatırımı
75 yaş üzeri gruptadır.***

En kalabalık yatırımcı grubunu 35-39 yaş arasındaki yatırımcılar oluştururken, kişi başı hisse senedi portföyü en yüksek grup 75 yaş üzerindedir.

***İstanbul'un çok önemli bir
ağırlığı vardır.***

Toplam yatırımcıların %33'ü İstanbul'da yerleşik olup toplam hisse senetlerinin %21'ine sahiptir. Yurtdışı yatırımcılar hariç tutulursa, İstanbullu yatırımcılarda tüm yurtiçi senetlerin %57'sinin bulunduğu görülmektedir. Nüfusa oranla en fazla yatırımcının bulunduğu il Karabük'tür. Kişi başına ortalama hisse senedi yatırımı göz önüne alındığında, İstanbul'un ardından Kayseri ve Çorum gelmektedir.

YABANCI HİSSE SENEDİ YATIRIMCILARI

Yabancı yatırımcılar, bir ülkenin sermaye piyasasında yatırımcı tabanını genişletmenin yanı sıra, yeni sermaye akışı sağlamaları açısından da önemlidir. Yabancı yatırımcıların varlığı ve boyutu, ülkenin sermaye piyasasının güvenilirliğinin de bir göstergesidir.

Yabancı yatırımcıların Türkiye sermaye piyasasına olan ilgisinin giderek arttığı görülmektedir. 2003 yılı sonunda İMKB şirketlerinin halka açık kısmının %51'ine sahip olan yabancı yatırımcılar, 2007 yıl sonu itibarıyla hisse senetlerinin %72'sini ellerinde bulundurmaktadır.

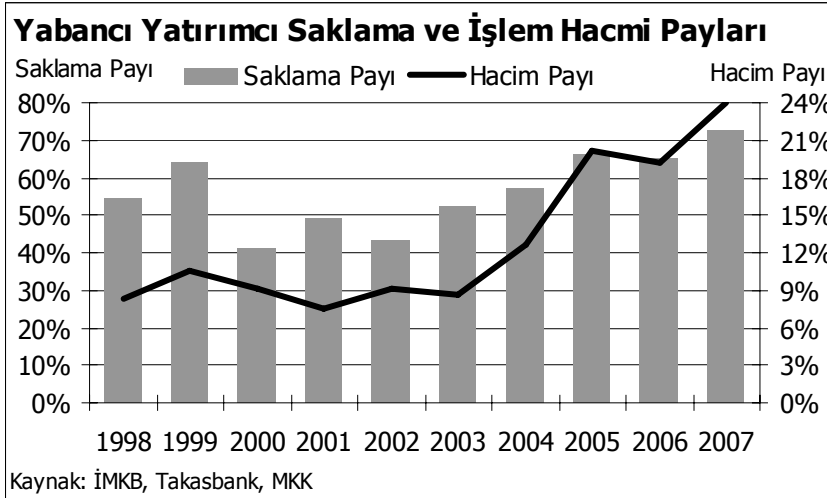
İMKB verilerine göre, yabancı yatırımcıların işlem hacmindeki payı 2003 yılında %9 iken, 2007 yılında bu oran %24'e çıkmıştır.

2007 sonu itibarıyla, yabancı yatırımcıların hem hisse senedi sahipliği hem de işlem hacmindeki payları, verilerin yayınlanmaya başladığı son 10 yıllık dönemin en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu dönemin başlarında işlem hacminin yaklaşık %90'ını gerçekleştiren yerli yatırımcıların payı da böylelikle 2007 yılında %76'ya inmiştir. Diğer bir deyişle, yerli yatırımcılar hisse senetlerinin dörtte birini ellerinde tutmakta, fakat likiditenin dörtte üçünü sağlamaktadır.

İMKB'de yabancı yatırımcıların saklama payı dört yılda %51'den %72'ye...

...işlem hacmindeki payları ise %9'dan %24'e çıkmıştır.

Hisse senetlerinin dörtte birini elinde bulunduran yerli yatırımcılar, likiditenin dörtte üçünü sağlamaktadır.

Yabancı Yatırımcı Portföy Büyüklükleri

Yabancı yatırımcı verileri tablosunda saklama bakiyeleri dönem sonu portföy değerlerini göstermekte iken, diğer veriler dönem toplamlarıdır.

1999-2002 döneminde yabancı yatırımcıların portföy büyüklüğü ve işlem hacimlerinin önemli ölçüde azaldığı görülmektedir. Fakat 2003 yılından itibaren trend tersine dönmüş, 2004 ve 2005 yıllarında ise büyüklükler katlanarak artmıştır. 2006 yılında yavaşlayan artış, 2007 yılında yeniden ivme kazanmıştır.

2007 yılında yabancı yatırımcılarla ilgili verilerde rekor seviyelere ulaşılmıştır.

2007 yılında yabancı yatırımcıların dolar bazında saklama bakiyeleri, 2006 yılına göre iki kat, işlem hacimleri ise %63 artmıştır. Böylece, 2007 yılında saklama bakiyesi ve işlem hacimlerinde rekor seviyelere ulaşılmıştır

Yabancı Yatırımcı Verileri							
(Mn. \$)	İşlem Hacmi	Saklama Bakiyesi	Birincil Piyasa Alış*	İkincil Piyasa Net Alış/Satış**	Net Sermaye Giriş/Çıkışı	Portföy Değeri Artış/Azalışı	
1998	11,670	3,700	977	-418	559	-2,876	
1999	17,879	15,358	10	1,024	1,034	10,624	
2000	33,410	7,404	2,677	-3,134	-457	-7,497	
2001	12,139	5,635	10	509	518	-2,287	
2002	12,869	3,450	64	-15	49	-2,234	
2003	17,334	8,954	82	1,010	1,091	4,412	
2004	37,368	16,141	950	1,430	2,380	4,807	
2005	81,101	33,782	1,477	4,087	5,564	12,077	
2006	88,519	35,083	979	1,144	2,123	-822	
2007	144,143	70,213	3,905	4,533	8,438	26,692	

Kaynak: İMKB, Takasbank, MKK, TSPAKB

*: Birincil piyasa işlemleri, birincil halka arz ve toptan satışlar pazarı işlemlerinde yabancı yatırımcıların aldığı hisse senedi tutarlarını göstermektedir.

** : İkincil piyasa işlemleri, İMKB hisse senedi piyasasındaki net alışlar-net satışlar rakamından oluşmaktadır.

Saklama bakiyesi hem sermaye girişini hem de portföy değer artışını yansıtmaktadır.

Saklama bakiyelerinde 2003 yılından itibaren düzenli bir artış görülmektedir. Saklama bakiyelerindeki artışın iki nedeni vardır; sermaye girişi ve portföy değer artışı. Aşağıda, bu bileşenlerin ne boyutta oldukları incelenmektedir.

Tablodaki "Birincil Piyasa Alış" sütununda, yabancı yatırımcıların birincil halka arzlarında ve toptan satışlar pazarında yaptıkları hisse senedi yatırımları gösterilmiştir. "İkincil Piyasa Net Alış/Satış" sütununda ise İMKB'de yaptıkları net hisse senedi alış-satış işlemleri gösterilmektedir. Bu iki sütunun toplamı ise "Net Sermaye Giriş/Çıkışı"nı göstermektedir.

Halka arz ve toptan satışlar pazarı işlemleri ile 3,9 milyar \$ yabancı sermaye girişi olmuştur.

2007 yılında yabancı yatırımcıların halka arz ve toptan pazar işlemlerinden 3,9 milyar \$ tutarında hisse senedi aldıkları görülmektedir. Bu rakamın yaklaşık 2,3 milyar \$'ını birincil halka arz, 1,7 milyar \$'ını ise toptan satışlar pazarı işlemleri oluşturmaktadır.

2007 yılındaki en büyük boyutlu birincil halka arz, yaklaşık 1,8 milyar \$ ile Halk Bankası'nın halka arzıdır. Bu arzın 1,3 milyar \$'lık kısmı yabancı yatırımcılara satılmıştır. Toptan satışlar pazarındaki en önemli işlem ise yılın ilk günlerinde Citibank'ın 1,4 milyar \$'lık Akbank hisse senedini alması olmuştur.

İkincil piyasa işlemleri ile 4,5 milyar \$ daha yabancı sermaye girişi olmuştur.

Birincil piyasa işlemlerinin dışında, yabancı yatırımcılar İMKB'deki ikincil piyasa işlemleri ile 4,5 milyar \$'lık daha hisse senedi almışlardır. Böylece yabancıların 2007 yılında yaptıkları toplam net hisse senedi yatırımları 8,4 milyar \$'a ulaşmıştır.

Yabancıların net sermaye giriş/çıkışlarının ardından portföy değer kaybı veya kazancı hesaplanabilmektedir.

2006 yılı sonunda 35 milyar \$ olan saklama bakiyesi, yabancı yatırımcıların 2007 yılına girerken sahip oldukları portföy büyüklüğünü göstermektedir. 2007 yılında yabancılar, halka arzlardan yaklaşık 3,9 milyar \$, ikincil piyasada ise 4,5 milyar \$ tutarında alış gerçekleştirmişlerdir. Kısacası 8,4 milyar \$ daha yatırım yapmışlardır. Piyasa fiyatlarında hiçbir değişiklik olmasaydı, yabancı yatırımcılar 2007 sonunda 43,5 milyar \$'lık (=35+8,4 milyar \$) portföye sahip olacaktı. Fakat, 2007 sonunda yabancı yatırımcıların MKK'da bulunan portföylerinin değerinin 70 milyar \$ olduğu görülmektedir. Buradan, portföy değer artışının 26,7 milyar \$ (=70,2-43,5 milyar \$) olduğu hesaplanmaktadır.

2000-2002 döneminde yabancı yatırımcıların portföy değerlerinde azalma görülmüş, 2003 yılından itibaren portföy değerleri toparlanmaya başlamıştır. 2006 yıl ortasında global piyasalarda yaşanan dalgalanma, yabancı yatırımcıların portföylerine etki etmiş, yılın ilk yarısında 8,3 milyar \$ portföy değer azalışı yaşanmıştır. Yılın geri kalan kısmındaki toparlanma ile zararları 2006 sonunda 822 milyon \$'a gerilemiştir.

2006 yılının üçüncü çeyreğinde küresel piyasalarda tekrar başlayan olumlu havanın etkisi, 2007 yılının ilk yarısında da devam etmiştir. Yılın ilk yarısında İMKB-100 endeksinin 39.117'den 55.538 puana yükselmesine ek olarak, \$/YTL kurunun 1,40'tan 1,30'a gerilemesi, yabancıların hisse senedi portföy değerlerini önemli ölçüde artırmıştır. Yılın ikinci yarısında başlayan yurtdışı piyasalardaki ABD konut kredilerinden kaynaklanan krizin etkisiyle, yabancı portföylerindeki artış hızı yavaşlamıştır. Ancak 2007 yılının üçüncü çeyreğindeki toparlanma ile yıl sonunda yabancı portföyleri yıl başındaki portföy değerlerini ikiye katlamıştır.

Özetlemek gerekirse, yabancı yatırımcılar 2007 yılına 35 milyar \$'lık portföy değeri ile girmiş, 8,4 milyar \$'lık daha yatırım yapmış ve yıl sonunda 70,2 milyar \$'lık portföye ulaşmıştır. Yıllık değer artış kazançları ise son 9 yılın toplam kârlarını da geride bırakarak 26,7 milyar \$ seviyesine ulaşmıştır.

Net sermaye giriş/çıkışlarından izlendiği üzere yabancı yatırımcılar, 2000 yılı haricinde, düzenli olarak net hisse senedi alıcısı konumundadır. 1998 yılından itibaren ele alınan 10 yıllık dönemde, hisse senedi yatırımıyla sağlanan yabancı sermaye girişi 21,3 milyar \$ olmuştur. Bu rakamın 16 milyar \$'lık kısmı son üç yılda gerçekleşmiştir.

Portföy Değeri Artış/Azalış sütununa bakıldığında, yabancı yatırımcıların 2000-2002 arasındaki üç yıllık dönemde toplam kayıplarının 12 milyar \$ olduğu izlenmektedir. 2003-2005 yılları arasındaki üç yılda ise, yaşanan olumlu piyasa koşulları ile toplam 21 milyar \$ değer artış kazancı elde etmişler ve geçmiş yıllardaki kayıplarını telafi etmişlerdir. 2006 yılındaki 860 milyon \$'lık değer

2007'de yabancıların portföy değeri artışı 27 milyar \$ olmuştur.

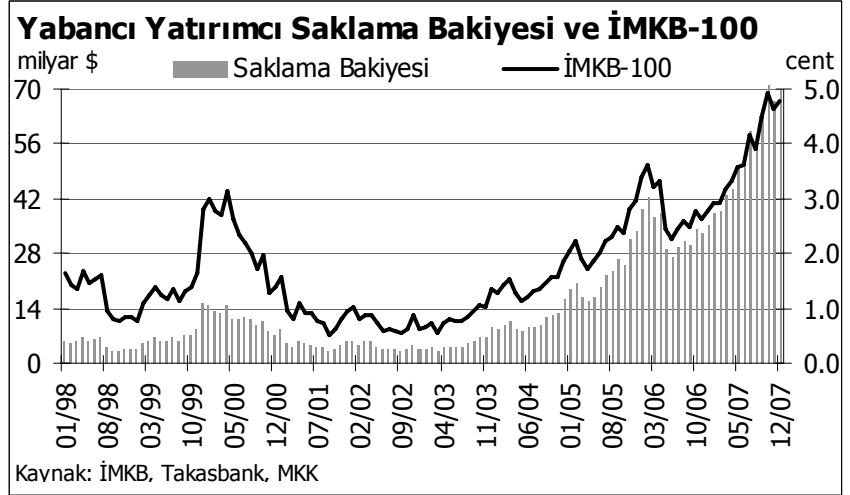
2007 sonunda yabancı portföyleri yıl başındaki değerlerini ikiye katlamıştır.

Son on yılda net 21,3 milyar \$'lık hisse senedi yatırımı yapmışlardır.

2006 yılında, az da olsa zarar eden yabancılar, 2007'de rekor seviyede kâr etmişlerdir.

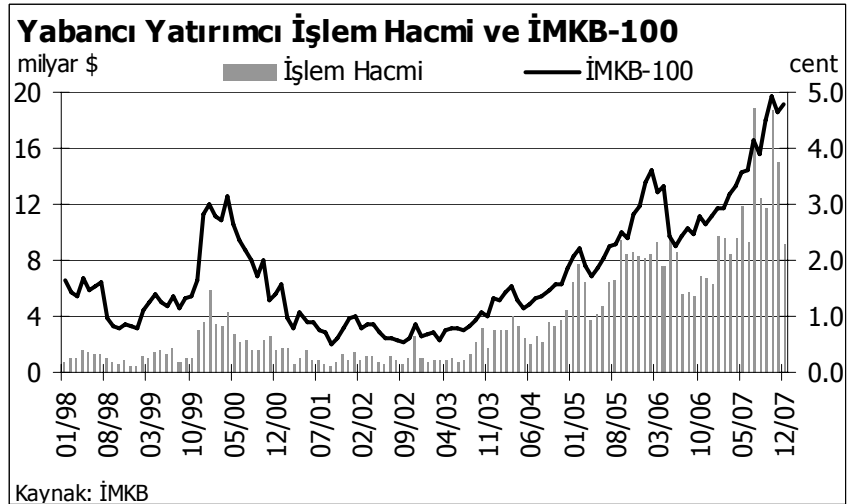
düşüşünü ise 2007 yılındaki rekor seviyeye ulaşan 26,7 milyar \$'lık kazanç takip etmiştir.

Hisse senedi piyasasının performansı ile yabancı yatırımcı portföylerinin değeri arasında grafikte görüleceği üzere yakın bir ilişki görülmektedir.

Yabancı Yatırımcı İşlemleri

Saklama bakiyelerinin ardından, yabancı yatırımcı faaliyetleri ile ilgili önemli bir gösterge olarak işlem hacimleri incelenebilir. Grafikte yabancı yatırımcı işlem hacimleri ile dolar bazında İMKB-100 endeksi sunulmaktadır.

Haziran 2007'de yabancı işlem payı %28 ile en yüksek seviyeye çıkmıştır.

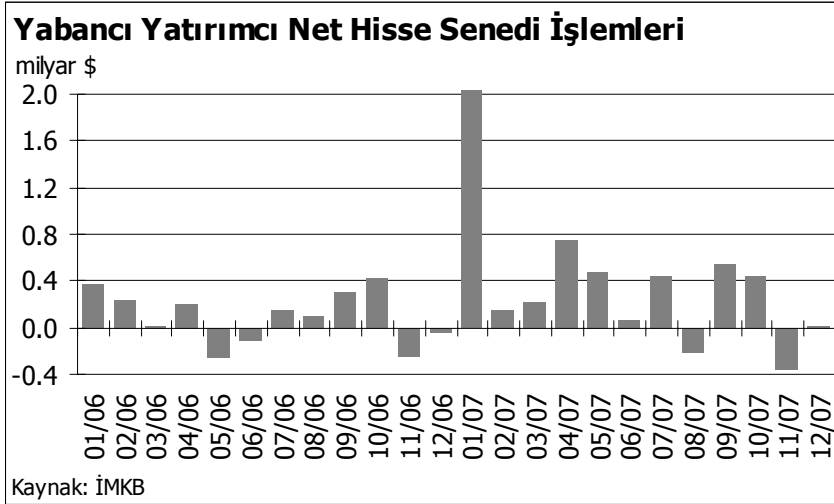
2006 yılının ikinci yarısında İMKB hisse senedi piyasasında yabancı yatırımcıların ortalama aylık işlem hacmi 6,1 milyar \$ iken, 2007 yılının ilk yarısında yurtdışı piyasalardaki olumlu hava ile yabancıların aylık işlem hacmi 9,7 milyar \$'a ulaşmıştır. Haziran 2007'de yabancı yatırımcıların toplam işlem hacmindeki payı %28 ile en yüksek seviyeye çıkmıştır. Temmuz 2007 seçimlerinde ortaya çıkan politik istikrar ile toplam işlem hacmiyle

beraber yabancı işlem hacimlerinde artış meydana gelmiştir. Temmuzdaki işlem hacmi 18,8 milyar \$'a ulaşmıştır. Bu rakam aynı zamanda şimdiye kadar kaydedilmiş yabancı işlem hacimlerinde rekor seviyedir. Yılın ikinci yarısında, küresel piyasalarda yaşanan olumsuz havaya rağmen, aylık ortalama işlem hacmi 14,3 milyar \$ civarında seyretmiştir. 2007 yılında yabancı işlemlerinin toplam hacimdeki payı %24 olmuştur. Sonuç itibarıyla dolar bazında toplam işlem hacmi 2007 yılında %31 artarak 602 milyar \$'a çıkarken, yabancı işlem hacimleri %63 artarak 144 milyar \$'ı aşmıştır. Öte yandan, YTL bazında yıllık değişimlere bakılırsa, toplam işlem hacminin %19, yabancı işlem hacminin %45 arttığı görülmektedir.

İşlem hacimlerinde en düşük seviyeler 1997'de yaşanırken 2007'de rekor seviyelere ulaşılmıştır. Aylık işlem hacminde en yüksek rakam Temmuz 2007'de, en düşük rakam ise Nisan 1997'de kaydedilmiştir. İşlem hacimleri paylarında ise en yüksek oran Haziran 2007'de, en düşük işlem hacmi payı ise Mart 1997'de gerçekleşmiştir. Bununla beraber yabancı yatırımcıların İMKB'nin aylık işlem hacmi içindeki payı %5'in altına hiç düşmemiştir.

Yabancı yatırımcı işlem hacminin en yüksek olduğu ay Temmuz 2007'dir.

İşlem hacminin en düşük seviyeleri 1997'de yaşanırken 2007'de rekor seviyelere ulaşılmıştır.

Aylık işlem hacmi dışındaki bir başka önemli veri ise net sermaye giriş-çıkışının göstergesi olan net hisse senedi alış-satış işlemleridir. Grafik, son iki yıl içinde aylık bazda net yabancı yatırımcı işlemlerini göstermektedir.

Yabancı yatırımcılar 2006 yılının 8 ayında net alıcı, 4 ayında net satıcı iken, 2007 yılında 10 ay net alıcı, 2 ay net satıcı konumundadır.

Yabancılar, 2006'nın 8, 2007'nin 10 ayında net alıcı olmuştur.

Aylık bazda veriler incelendiğinde, yabancı yatırımcıların en yüksek net alıcı oldukları ay 2 milyar \$ ile Ocak 2007 olmuştur. Net satışların en yüksek olduğu ay ise 1,4 milyar \$ ile Ocak 2000'dir.

En yüksek net alım tutarı aylık 2 milyar \$ ile Ocak 2007'dedir.

En yüksek getiri aylık %72 artış ile Aralık 1999'da sağlanmıştır.

En yüksek oransal kayıp %42 ile Ağustos 1998'dedir.

Yabancı yatırımcıların oransal ve tutar olarak en yüksek getiri sağladıkları ay, aylık %72 getiri ile Aralık 1999 iken, portföy değer artışından kazançları bir ayda 6,4 milyar \$ olmuştur.

En yüksek oransal kayıp ise Ağustos 1998'de %42 olarak gerçekleşmiş olup portföy değerleri bir ayda 2,6 milyar \$ azalmıştır. En yüksek parasal kayıp ise 9,3 milyar \$ ile Mayıs 2006'da gerçekleşmiş, portföy değerleri bir ayda %25 gerilemiştir.

Getiri Karşılaştırması

Yabancı yatırımcıların portföy değerlerini ve alım-satım işlemlerini inceledikten sonra, yatırımlarından elde ettikleri ortalama getiriler de hesaplanabilmektedir. Fakat, buna geçmeden önce yerli yatırımcılar ile bazı kıyaslamalar yapmak yararlı olacaktır.

Yerli ve yabancı yatırımcıların getirileri kıyaslanabilmektedir.

Tablo, yabancı yatırımcılar için olan tablo ile benzer şekilde hazırlanmıştır. Yerli saklama bakiyesi, 2006 yılına kadar İMKB'den işlem gören şirketlerin halka açık kısmının piyasa değerinden yabancı yatırımcıların saklama bakiyesi çıkarılarak bulunmuştur. 2006 ve 2007 yıllarında ise MKK verileri kullanılmıştır. Birincil piyasa alımları, yerli yatırımcıların birincil halka arz ve toptan satışlar pazarı işlemlerinde yatırım yaptığı tutarı göstermektedir.

Yerli Yatırımcı Verileri			Birincil Piyasa		Net Sermaye Giriş/Çıkışı	Portföy Değeri Artış/Azalışı
(Mn. \$)	İşlem Hacmi	Saklama Bakiyesi	Piyasa Alış*	İkincil Piyasa Net Alış/Satış**		
1998	129,122	3,118	334	418	753	-2,628
1999	150,188	8,667	99	-1,024	-925	6,474
2000	330,457	10,714	1,765	3,134	4,900	-2,852
2001	148,661	5,822	0	-509	-508	-4,384
2002	128,644	4,580	168	15	183	-1,425
2003	182,997	8,188	7	-1,010	-1,003	4,610
2004	258,142	12,196	357	-1,430	-1,072	5,081
2005	322,426	17,141	487	-4,087	-3,600	8,544
2006	370,766	18,680	661	-1,144	-483	2,022
2007	457,541	26,801	1,261	-4,533	-3,273	11,394

Kaynak: İMKB, Takasbank, MKK, TSPAKB

*: Birincil piyasa işlemleri birincil halka arz ve toptan satışlar pazarı işlemlerinde yerli yatırımcıların aldığı hisse senedi tutarlarını göstermektedir.

** : İkincil piyasa işlemleri, İMKB hisse senedi piyasasındaki net alımlar-net satışlar rakamından oluşmaktadır.

İMKB'deki işlemlerin tarafları yerli ve yabancı yatırımcılardır.

"İkincil Piyasa Net Alış/Satış" sütunu, yabancı yatırımcıların net alış/satış işlemlerinin tersidir. Yatırımcılar yabancı ve yerli olarak iki gruba ayrıldığı takdirde, İMKB'deki alım-satım işlemlerinin bu iki grup arasında gerçekleştiği düşünülebilir. Diğer bir deyişle yabancı yatırımcılar pozisyonlarını artırıyorsa, yerli yatırımcıların pozisyonu azalıyor demektir.

Bu verilerle, yerli yatırımcıların "Portföy Değer Artış/Azalışı" yabancı yatırımcılarla ilgili bölümde açıklandığı şekilde hesaplanmıştır.

Örneğin, yerli yatırımcılar 2007 yılı başında 18,7 milyar \$'lık portföye sahiptir. Yıl içinde 1,3 milyar \$ tutarında halka arz ve toptan satış işlemlerinde alış yapmışlardır. İkincil Piyasa Net Alış/Satışları ise yabancı yatırımcıların tersine, 4,5 milyar \$ satış şeklindedir. Böylece net satışları 3,3 milyar \$ olmuştur. Toplam yatırımları ise 15,4 milyar \$'dır (=18,7-3,3 milyar \$). Bununla beraber, 2007 yılı sonunda saklama bakiyelerinin 26,8 milyar \$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, portföy değerleri 11,4 milyar \$ (=26,8-15,4 milyar \$) artmıştır.

Tablodaki verilerin gösterdiği çarpıcı sonuç ise yerli yatırımcının giderek hisse senedi piyasasından çıkmakta oluşudur. Yerli yatırımcılar en son 2002 yılında hisse senedi yatırımlarını artırmışlardır. Piyasa koşullarının iyileşmeye, endeksin yükselmeye başladığı bir dönem olan 2002 yılı sonrasında ise düzenli olarak portföylerini küçültmüşlerdir. Bununla beraber, getirileri nispeten iyi seviyelerde gerçekleşmiştir.

Yerli ve yabancı yatırımcıların ortalama portföy getirilerinin karşılaştırmalı tablosu, kıyaslama açısından ABD doları bazında İMKB-100 endeksinin getirileri ile beraber aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablodan görüleceği üzere, son on yılda, yerli yatırımcıların getirisi genel olarak yabancı yatırımcıların üzerinde olmuş veya kayıpları görece olarak daha düşük kalmıştır. 2007 yılında ise yabancı ve yerli yatırımcı getirileri eşit olmuştur.

Getiri Karşılaştırmaları			
	İMKB-100 Getirisi	Yabancı Yatırımcıların Getirisi	Yerli Yatırımcıların Getirisi
1998	-51%	-44%	-46%
1999	240%	224%	208%
2000	-50%	-49%	-21%
2001	-32%	-29%	-41%
2002	-34%	-39%	-24%
2003	111%	97%	101%
2004	40%	42%	62%
2005	59%	56%	70%
2006	-6%	-2%	12%
2007	72%	61%	61%

Kaynak: İMKB, TSPAKB

Normal şartlarda İMKB-100 endeksinin dolar bazındaki getirisinin, yerli ve yabancı yatırımcıların getirilerinin arasındaki bantta yer alması beklenmektedir. Ancak, yerli ve yabancı portföylerinin kompozisyonu, endeksinkinden daha farklı olabilir. Ayrıca, İMKB-100'ün getirisi yıl sonu ve yıl başı değerleri arasındaki değişimi göstermektedir. Yerli ve yabancı yatırımcı işlemlerinin yıl içine yayılması da getiri farkına yol açabilmektedir.

Son yıla kadar yerli ve yabancı yatırımcılar arasında görülen getiri farkının önemli bir sebebi, yabancı yatırımcıların yükselen

Yerli yatırımcılar 11,4 milyar \$ kazanmıştır.

Yerli yatırımcılar düzenli olarak piyasadan çıkmaktadır.

2007 yılında yerli ve yabancı yatırımcıların getirileri eşitlenmiştir.

İMKB-100 endeksi 100 hisse senedini, yatırımcı getirileri ise bütün hisse senetlerini kapsamaktadır.

Yabancı yatırımcılar piyasa yükselirken alıma devam ettiklerinden ortalama maliyetleri artmıştır.

piyasada yatırımlarını artırmalarıdır. Son yıllarda, piyasa yükseldikçe yabancı yatırımcılar alıma devam etmişlerdir. Böylece, ortalama maliyetleri yükselmiştir. Yıl sonuna gelindiğinde ise, sahip oldukları portföy değeri ile o zamana kadar yaptıkları yatırım karşılaştırıldığında, ortalama getirileri düşük çıkmaktadır. Öte yandan yerli yatırımcılara bakıldığında, bu yatırımcıların piyasa yükselirken sürekli satıcı oldukları görülmektedir. Diğer bir deyişle, maliyetleri aynı iken, yaptıkları her satışta realize ettikleri kârları yükselmektedir.

2007'de yerli ve yabancı yatırımcıların getirisi aynıdır.

2007 yılına bakıldığında, İMKB-100 endeksi dolar bazında %72 getiri sağlarken yerli ve yabancı yatırımcılar %61 oranında kâr elde etmişlerdir. 2001 yılından itibaren her dönem yabancı yatırımcılardan daha fazla getiri elde eden yerliler, ilk kez 2007 yılında yabancılarla aynı getiriyi elde etmiştir.

Getiri karşılaştırmasına YTL bazında bakıldığında, İMKB-100 endeksi %42 değer kazandırırken, yabancı yatırımcıların %34, yerli yatırımcıların ise %36 kâr ettikleri görülmektedir.

Ortalama Elde Tutma Süresi

Devir hızı, ortalama elde tutma süresinin göstergesidir.

Ortalama elde tutma süresini hesaplamak için yabancı yatırımcıların ay sonları itibariyle saklama bakiyelerinin yıllık ortalaması alınmış ve "ortalama portföy büyüklüğü" hesaplanmıştır. Yıllık toplam işlem hacmi, yıl içindeki ortalama portföy büyüklüğüne bölünerek, ortalama portföyün kaç katı işlem yapıldığını gösteren "devir hızı" bulunmaktadır. Devir hızı, aynı zamanda portföyün yıl içinde kaç defa değiştirildiğinin bir göstergesidir. Portföyün "ortalama elde tutma süresi" de devir hızı ile hesaplanmaktadır.

Ortalama elde tutma süresi, devir hızının yarısı ile hesaplanmaktadır.

Devir hızının anlaşılmasını kolaylaştırmak için bir örnek açıklayıcı olacaktır. Yılbaşında 100 \$'lık alım yaparak bir portföy oluşturulsun. Daha sonra bu portföy 100 \$'a satılıp başka hisselerle 100 \$'lık yatırım yapılsın ve yıl sonunda bu yatırım da 100 \$ karşılığında satılsın. İşlem hacmi 400 \$, yıl içindeki ortalama portföy büyüklüğü 100 \$ olacaktır. Devir hızı 4 olarak hesaplanmaktadır. Portföy ise iki defa değişmiştir. Öncelikle, yılbaşında bir portföy oluşmuş, sonra o likide edilerek yeni bir portföy oluşturulmuştur. Özetle portföy, devir hızının yarısı kadar değişmiştir. Bu portföyün ortalama elde tutma süresi ise 6 aydır, çünkü portföy bir yıl içinde iki defa değişmiştir

Yabancıların ortalama yatırım vadesi 9 ay iken...

Bu hesaplamalar ışığında, 1998–2001 yılları arasında yabancı yatırımcılar portföylerini ortalama 250–300 günde bir değiştirmişlerdir. 2001 yılından sonra ise ortalama elde tutma süresi düzenli olarak gerilemiş, 2005 yılında 204 güne kadar inmiştir. 2006 yılında ise elde tutma süresi yeniden 280 güne çıkmış, 2007 yılında da ufak bir gerileme ile 275 günde kalmıştır. Özetle, 2007 yılında yabancı yatırımcıların ortalama yatırım vadesi 9 ay civarında seyretmiştir.

Yabancı Yatırımcıların Ortalama Yatırım Vadesi				
	Ortalama Portföy Büyüklüğü (Milyon \$)	İşlem Hacmi (Milyon \$)	Devir Hızı (Oran)	Ortalama Elde Tutma Süresi (Gün)
1998	4,845	11,670	2.41	303
1999	6,927	17,879	2.58	283
2000	11,440	33,410	2.92	250
2001	4,849	12,139	2.50	292
2002	4,265	12,869	3.02	242
2003	5,069	17,334	3.42	213
2004	10,603	37,368	3.52	207
2005	22,622	81,101	3.59	204
2006	33,898	88,519	2.61	280
2007	54,378	144,143	2.65	275

Kaynak: İMKB, MKK, Takasbank, TSPAKB

Öte yandan, yerli yatırımcıların portföylerini yabancıardan çok daha hızlı değiştirdikleri görülmektedir. 1998–2002 yılları arası ortalama 25 günde bir portföy değiştiren yerli yatırımcıların elde tutma süresi 2003 yılından itibaren düzenli olarak artmıştır. Yerli yatırımcılar ortalama ayda bir portföylerini değiştirmektedir.

...yerli yatırımcılarınki 1 aydır.

Yerli Yatırımcıların Ortalama Yatırım Vadesi				
	Ortalama Portföy Büyüklüğü (Milyon \$)	İşlem Hacmi (Milyon \$)	Devir Hızı (Oran)	Ortalama Elde Tutma Süresi (Gün)
1998	4,141	129,122	31.18	23
1999	4,539	150,188	33.09	22
2000	12,643	330,457	26.14	28
2001	6,756	148,661	22.01	33
2002	4,842	128,644	26.57	27
2003	5,790	182,997	31.61	23
2004	9,363	258,142	27.57	26
2005	13,293	322,426	24.25	30
2006	17,311	370,766	21.42	34
2007	22,218	457,541	20.59	35

Kaynak: İMKB, MKK, Takasbank, TSPAKB

Sonuç

Yabancı yatırımcılar Türkiye sermaye piyasasında önemli bir ağırlığa sahiptir. 2007 yılında yabancı yatırımcıların halka açık hisse senetlerinde payı dörtte üçe yaklaşmış, işlem hacmindeki payları da %24'e çıkmıştır. Bu rakamlar, verilerin mevcut olduğu 1997 yılından itibaren ulaşılan en yüksek seviyelerdir.

Senetlerin %72'sine sahip yabancılar, işlemlerin %24'ünü gerçekleştirmiştir.

1998 yılından 2007 yılı sonuna kadar geçen 10 yıllık dönemde hisse senedi yatırımıyla sağlanan yabancı sermaye girişi 21 milyar \$'ı aşmıştır. Bu rakamın 16 milyar \$'lık kısmı son üç yılda gerçekleşmiştir.

Son üç yılda 16 milyar \$ yabancı sermaye girmiştir.

2000-2002 yılları arasındaki kriz ortamında önemli ölçüde zarar eden yabancılar, 2003'ten itibaren başlayan yükseliş hareketi ile

Yabancılar 2007 yılında 27 milyar \$ ile rekor seviyede kâr elde etmişlerdir.

2005 yılına kadar zararlarını kapatmış, önemli sayılabilecek bir kâr elde etmişlerdir. 2006 yılını küçük bir zararla kapatsalar da, 2007 yılında 26,7 milyar \$ gibi rekor seviyede kazanç elde etmişlerdir.

2007 yılında yabancı yatırımcıların ortalama elde tutma süresi 9 ay iken, yerli yatırımcılarınki 1 ay olarak gerçekleşmiştir.

2007'de yerli ve yabancıların getirileri eşitlenmiştir.

Yerli yatırımcıların düzenli olarak hisse senedi yatırımlarından çıktıkları görülmektedir. Bununla beraber, genel olarak yabancı yatırımcılardan daha iyi getiri elde etmişlerdir. 2007 yılında ise yerli ve yabancı getirileri dolar bazında eşitlenmiştir.

YATIRIM FONU YATIRIMCILARI

MKK, hisse senetlerinin yanı sıra yatırım fonlarının da kaydileştirilmesi işlemlerini yapmaktadır. Kurum ilk defa 2007 yılında yayınlamaya başladığı aylık verilerde yatırım fonlarına da yer vermiştir.

Bu bölümdeki analizde yatırım fonu katılma belgesine sahip yatırımcılarla ilgili veriler incelenmektedir. Analizde, genel olarak 2006 Aralık sonu verileri ile 2007 Aralık sonu verileri karşılaştırılmakta, detaylar ise 2007 sonu itibarıyla sunulmaktadır.

Bu bölümdeki veriler MKK'dan alınmış olup, "Türkiye Sermaye Piyasası" bölümünde yer alan SPK verilerine göre ufak farklılıklar göstermektedir.

Hesap Sayıları

Hesap sayıları ve yatırımcı sayıları farklıdır.

Aşağıdaki tablo, ilgili kategorilerdeki yatırımcılara ait hesap sayılarını göstermektedir. Hisse senetlerinde olduğu gibi, yatırımcı sayıları hesap sayılarından farklıdır. Fark yine mükerrer hesaplardan kaynaklanmaktadır.

Yatırım Fonu Katılma Belgesi Hesap Sayıları					
Yatırımcı Kategorisi	31/12/2006		31/12/2007		Değişim
	Hesap Sayısı	Dağılımı	Hesap Sayısı	Dağılımı	
Yabancı	24,577	1.0%	15,224	0.5%	-38.1%
Tüzel	12,381	0.5%	355	0.0%	-97.1%
Gerçek	9,530	0.4%	14,843	0.5%	55.8%
Diğer	2,666	0.1%	26	0.0%	-99.0%
Yerli	2,464,277	99.0%	2,856,428	97.1%	15.9%
Tüzel	25,211	1.0%	54,072	1.8%	114.5%
Gerçek	2,428,871	97.6%	2,785,656	94.7%	14.7%
Diğer	10,195	0.4%	16,700	0.6%	63.8%
Bilinmiyor	69,370	2.4%	A.D.
Toplam	2,488,853	100.0%	2,941,023	100.0%	18.2%

Kaynak: MKK

A.D: Anlamli Değil

MKK'nın aylık bazda hazırladığı verilerden hazırlanan tablolarda, yerli ve yabancı yatırımcı hesap sayılarının yanı sıra, 2007 Aralık ayında "bilinmiyor" diye bir kalem daha oluşturulmuştur. Bu

kalem, içinde yatırım fonu bulunan bazı hesapların sahiplerinin kimlik bilgilerine detaylı olarak ulaşamamasından kaynaklanmaktadır.

2007 yıl sonu itibariyle yatırım fonu hesap sayısı 3 milyon civarındadır. 2006 ile 2007 arasında içinde yatırım fonu bulunan yerli hesap sayısı 392.000 adet artarken, yabancı hesap sayısı azalmıştır. Oransal olarak en yüksek artış yerli tüzel yatırımcı hesap sayılarından oluşmaktadır.

Yabancı yatırımcıların yatırım fonu hesap sayılarında ise %40'a yakın bir azalış görülmektedir. Yabancı tüzel ve diğer yatırımcı hesap sayısı düşerken, bireysel yatırımcı hesap sayısı artmıştır. Bu durum, bazı hesapların daha önceki kimlik bilgilerinin 2007'de gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra doğru sınıflandırılmasından kaynaklanmaktadır.

Yatırımcı Sayıları

Önceki bölümde de değinildiği üzere, hesap sayıları ile yatırımcı sayıları farklı olmaktadır. Bu bölümde mükerrer sayımlardan ve diğer etkilerden arındırılmış yatırımcı sayıları sunulmaktadır. Hesap sayılarında olduğu gibi, yatırım fonu katılma belgesine sahip yerli yatırımcı sayısı artarken, yabancı yatırımcı sayısı azalmıştır. Toplamda ise yatırımcı sayısı yaklaşık 342.000 adet artmıştır.

Yerli yatırımcıların yatırım fonu hesap sayısı artmıştır.

Toplam yatırımcı sayısı 342.000 adet artmıştır.

Yatırım Fonu Katılma Belgesi Yatırımcı Sayıları					
	31/12/2006		31/12/2007		
Yatırımcı Kategorisi	Yatırımcı Sayısı	Dağılım	Yatırımcı Sayısı	Dağılım	Değişim
Yabancı	25,421	1.1%	17,609	0.7%	-30.7%
Tüzel	11,876	0.5%	347	0.0%	-97.1%
Gerçek	10,921	0.5%	17,239	0.7%	57.9%
Diğer	2,624	0.1%	23	0.0%	-99.1%
Yerli	2,199,412	98.9%	2,549,004	99.3%	15.9%
Tüzel	22,077	1.0%	47,171	1.8%	113.7%
Gerçek	2,168,123	97.5%	2,486,672	96.9%	14.7%
Diğer	9,212	0.4%	15,161	0.6%	64.6%
Toplam	2,224,833	100.0%	2,566,613	100.0%	15.4%

Kaynak: MKK

Hesap sayıları ile birlikte ele alındığında, 2.566.613 bakiyeli yatırımcının 2.871.653 adet yatırım fonu katılma belgesi olduğu görülmektedir. Hisse senetlerinde olduğu gibi, 1 yatırım fonu yatırımcısının 1,1 adet hesabı bulunmaktadır.

Yatırımcı Portföyleri

2007 sonu itibariyle, MKK'da saklanan yatırım fonu portföy büyüklüğü 2006 yılına göre %33 artışla 26 milyar YTL'ye çıkmıştır. Bu verilere 233 milyon YTL'lik yukarıda değinilen bilinmeyen hesabının portföy değeri dahil edilmemiştir.

2007 yılında toplam yatırım fonu portföyü 26 milyar YTL olmuştur.

Yatırım fonlarının neredeyse tamamı yerli yatırımcıya aittir.

Hisse senetlerinin aksine yatırım fonlarının hemen hemen tamamına yerli yatırımcılar sahiptir. Yabancı yatırımcı portföylerinde %50'ye yakın bir artış görülse de, toplam portföy büyüklüğü içinde payları %1'de kalmıştır.

Yerli bireysel yatırımcıların fon portföyü 23 milyar YTL olmuştur.

Yerli bireysel yatırımcı portföyü 5 milyar YTL artışla 22,6 milyar YTL olmuştur. Öte yandan, yatırımcı sayısındaki artışa paralel olarak, yerli tüzel yatırımcıların portföy büyüklüğü de %70 artmıştır.

Yatırım Fonu Katılma Belgesi Portföy Değerleri					
Yatırımcı Kategorisi	31/12/2006		31/12/2007		Değişim
	Portföy Değeri		Portföy Değeri		
	Mn. YTL	Pay	Mn. YTL	Pay	
Yabancı	178	0.9%	263	1.0%	47.7%
Tüzel	67	0.3%	67	0.3%	0.7%
Gerçek	104	0.5%	167	0.6%	60.7%
Diğer	7	0.0%	29	0.1%	301.5%
Yerli	19,303	99.1%	25,680	99.0%	33.0%
Tüzel	1,477	7.6%	2,515	9.7%	70.3%
Gerçek	17,466	89.7%	22,611	87.2%	29.5%
Diğer	361	1.9%	554	2.1%	53.7%
Toplam	19,481	100.0%	25,943	100.0%	33.2%

Kaynak: MKK

Portföy Dilimlerine Göre Yatırımcılar

Bu bölümdeki tablolarda, hisse senetlerine benzer şekilde belirli portföy büyüklüğü dilimlerine göre yatırımcı sayıları ve portföy değerleri sunulmaktadır.

Portföy Dilimlerine Göre Tüzel Yatırımcılar (2007)						
Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)
0.01-10,000	32,361	35	272	0	32,633	35
10,001-50,000	7,592	188	15	0	7,607	188
50,001-100,000	2,964	209	8	1	2,972	210
100,001-500,000	3,523	724	30	7	3,553	731
500,001-1,000,000	460	316	12	9	472	325
>1,000,001	271	1,043	10	51	281	1,094
Toplam	47,171	2,515	347	67	47,518	2,582

Kaynak: MKK

33.000 şirketin yatırım fonu portföyleri 10.000 YTL ve altındadır.

Yatırım fonu katılma belgesine sahip şirket sayısı hisse senedi portföyü olan şirket sayısının hayli üzerindedir. 2007 sonu itibarıyla tüzel yatırımcıların sayısı 47.600'e yaklaşmıştır. Tüzel yatırımcılarda yerli şirketlerin hakimiyeti belirgindir. 10.000 YTL altında portföy değerine sahip yaklaşık 33.000 şirketin ellerinde bulundurdukları yatırım fonlarının portföy değeri sadece 35 milyon YTL'dir.

1 milyon YTL'yi aşan yatırımlar incelendiğinde, 271 yerli şirketin 1 milyar YTL'lik, 10 yabancı şirketin ise 51 milyon YTL'lik

portföylerinin olduğu görülmektedir. Bu kategorideki toplam 281 şirket, toplam yatırım fonlarının %42'sine sahiptir.

Portföy Dilimlerine Göre Bireysel Yatırımcılar (2007)						
Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)
0.01-10,000	2,085,238	3,995	14,801	26	2,100,039	4,020
10,001-50,000	325,095	6,809	1,817	38	326,912	6,847
50,001-100,000	45,524	3,126	321	22	45,845	3,149
100,001-500,000	27,999	5,176	266	49	28,265	5,225
500,001-1,000,000	1,865	1,256	28	19	1,893	1,274
>1,000,001	951	2,249	6	13	957	2,263
Toplam	2,486,672	22,611	17,239	167	2,503,911	22,778

Kaynak: MKK

Toplam yatırım fonu yatırımcıları içerisinde gerek sayı, gerekse portföy değeri açısından bireysel yatırımcılar önde gelmektedir.

Yerli bireysel yatırımcılar portföy değerlerinin ve yatırımcı sayısının %99'una sahiptir. 2,5 milyon yerli bireysel yatırımcının portföy değerleri 22,6 milyar YTL iken 17.000 yabancı bireysel yatırımcının portföyleri 170 milyon YTL'dir.

Yatırım fonu bireysel yatırımcılarının %84'ünün portföyleri 10.000 YTL ve altındadır. Portföyleri 10.000 ile 50.000 YTL arasında yer alan 325.000 bireysel yatırımcının portföy değerleri, toplam portföy değerinde en yüksek paya sahiptir.

Bireysel yatırımcıların %84'ünün portföyleri 10.000 YTL ve altındadır.

957 bireysel yatırımcının portföyü ise 1 milyon YTL'nin üzerindedir. Portföy toplamı 2,3 milyar YTL olan bu grupta kişi başı ortalama yatırım 2,4 milyon YTL civarındadır. Hisse senetlerine göre bu grubun toplam portföydeki payı daha sınırlı kalmıştır. Ortalama portföy değerleri yerli ve yabancı bireysel yatırımcılar arasında çok farklı olmayıp 9.000 YTL civarındadır.

Yerli ve yabancı bireylerin ortalama yatırımı birbirine yakındır.

Portföy Dilimlerine Göre Diğer Yatırımcılar (2007)						
Piyasa Değeri (YTL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. YTL)
0.01-10,000	11,042	23	13	0	11,055	23
10,001-50,000	2,745	61	2	0	2,747	61
50,001-100,000	587	41	2	0	589	41
100,001-500,000	628	128	1	0	629	129
500,001-1,000,000	84	58	2	1	86	60
>1,000,001	75	243	3	27	78	270
Toplam	15,161	554	23	29	15,184	583

Kaynak: MKK

Yatırım fonuna sahip "diğer" kategorisindeki yatırımcı sayısı 15.000 seviyesini aşsa da, toplam portföy değeri 600 milyon YTL civarındadır. Bu gruba dahil olan yatırımcılar, vakıflar

kooperatifler ve adi şirketlerdir. Tüzel ve bireysel yatırımcılarda olduğu gibi yerli yatırımcılar ağırlıktadır.

Diğer yatırımcıların tamamına yakınının portföyleri 50.000 YTL ve altındadır.

15.000 "diğer" yatırımcının neredeyse dörtte üçünde 10.000 YTL'nin altında, %18'inin de 10.000 YTL ile 50.000 YTL arasında portföyü vardır. Diğer bir deyişle, diğer yatırımcıların neredeyse tamamı 50.000 YTL ve altı portföye sahiptir.

Yaş Gruplarına Göre Yatırımcılar

Bu bölümde yaş gruplarına göre sınıflandırma yapıldığından, sadece bireysel yatırımcılar dikkate alınmaktadır. Hisse senetlerinde olduğu gibi ilk tabloda yatırımcı sayıları ele alınırken, sonraki tabloda portföy büyüklükleri incelenmektedir.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Sayısı (2007)				
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Toplam	Dağılım
0-19	156,056	140	156,196	6.2%
20-24	118,144	372	118,516	4.7%
25-29	276,402	904	277,306	11.1%
30-34	328,779	1,374	330,153	13.2%
35-39	318,851	1,686	320,537	12.8%
40-44	292,776	1,954	294,730	11.8%
45-49	269,172	2,131	271,303	10.8%
50-54	229,053	2,186	231,239	9.2%
55-59	172,676	2,276	174,952	7.0%
60-64	122,567	2,057	124,624	5.0%
65-69	79,189	1,190	80,379	3.2%
70-74	53,995	524	54,519	2.2%
75+	69,012	445	69,457	2.8%
Toplam	2,486,672	17,239	2,503,911	100.0%
Kaynak: MKK				

Yatırım fonu yatırımcıların yarısı 30-49 yaş aralığındadır.

30-34 yaş grubu, yatırımcı sayısının en yoğun olduğu gruptur. Yatırımcıların yaklaşık %60'ı 25-49 yaş arasındaki 25 yıllık dilimde yer almaktadır. Yerli yatırımcı sayısı toplamda büyük bir paya sahip olduğu için, bu kategorideki dağılım genel dağılımı belirlemektedir.

Yabancı yatırımcılar tarafında ise yoğunlaşma 40-64 yaş arasındaki dilimdedir.

30-54 yaş grubundaki yatırımcılar toplam yatırım fonlarının %60'ına sahiptir.

Portföy değerlerinde yoğunlaşmalar, yatırımcı sayısındaki yoğunlaşmalara göre bir üst grupta oluşmuştur. 30-54 yaş arasındaki yatırımcılar %60'lık paya sahip iken, yatırımcıların %16'sını oluşturan 20-29 yaş arasındaki grubun toplam portföy payı %7'de kalmıştır. 60 yaş üstü grup ise yatırımcıların %13'ünü temsil ederken, toplam portföyün %22'sine sahiptir.

2006 yılına kıyasla, yaş gruplarında yatırımcı sayısında olduğu gibi portföy değerleri dağılımında da önemli bir değişiklik yaşanmamıştır.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Portföy Değeri (2007- Milyon YTL)				
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Toplam	Dağılım
0-19	246	0	246	1.1%
20-24	323	1	324	1.4%
25-29	1,227	5	1,232	5.4%
30-34	2,166	10	2,176	9.6%
35-39	2,750	15	2,765	12.1%
40-44	3,092	20	3,112	13.7%
45-49	3,104	21	3,125	13.7%
50-54	2,745	21	2,767	12.1%
55-59	2,073	22	2,095	9.2%
60-64	1,624	21	1,645	7.2%
65-69	1,170	14	1,184	5.2%
70-74	810	6	816	3.6%
75+	1,281	11	1,292	5.7%
Toplam	22,611	167	22,778	100.0%

Kaynak: MKK

Ortalama portföy değerlerine bakıldığında, durum daha netleşmektedir. Yaşla beraber ortalama portföy büyüklüğü de düzenli olarak artmaktadır. Örneğin, 20 yaş altındaki grupta ortalama yatırım fonu portföyü 1.600 YTL iken, 75 yaş üstü grupta bu rakam 18.600 YTL'ye çıkmaktadır. Genel ortalama ise 9.000 YTL civarındadır.

En varlıklı grup 75 yaş üzerindedir.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Ortalama Portföy Değeri (2007-YTL)			
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Genel Ortalama
0-19	1,574	2,228	1,575
20-24	2,733	2,800	2,733
25-29	4,440	4,993	4,441
30-34	6,587	7,511	6,591
35-39	8,624	8,973	8,626
40-44	10,560	10,323	10,559
45-49	11,532	9,642	11,517
50-54	11,986	9,713	11,964
55-59	12,006	9,799	11,977
60-64	13,250	10,021	13,197
65-69	14,777	11,367	14,726
70-74	15,010	11,206	14,973
75+	18,562	25,748	18,608
Toplam	9,093	9,690	9,097

Kaynak: MKK

Dikkat çeken bir diğer unsur ise, yerli ve yabancı yatırımcı ortalama portföyleri arasında çok büyük bir fark olmamasıdır. Hatırlanacağı gibi, hisse senetlerinde yabancı yatırımcıların ortalama portföyü yerli yatırımcıların yaklaşık üç katıdır.

Yerli ve yabancı yatırımcıların ortalama portföyleri yakındır.

Sonuç

Yatırım fonlarında yerli bireysel yatırımcılar ağırlıktadır. 2007 yılında menkul kıymet yatırım fonu hesap sayısı 2,5 milyondan 2,9 milyona çıkmıştır.

Bireysel yatırımcıların %84'ünün portföyü 10.000 YTL'den düşüktür.

Bireysel yatırımcıların %84'ünün yatırım fonu portföyleri 10.000 YTL'nin altındadır. Bu yatırımcıların ortalama portföy değeri ise 1.900 YTL civarındadır. Tüzel yatırımcıların %85'i 50.000 YTL'den az portföye sahip olup ortalama portföy değerleri 5.500 YTL seviyesindedir.

En yüksek portföyler 75 yaş üzerindedir.

Yatırım fonu yatırımcılarının yarısı 30-50 yaş grubundayken, ortalama portföyleri yaşla beraber düzenli olarak artmaktadır. 20 yaş altı yatırımcıların ortalama portföyü 1.600 YTL civarındayken, 75 yaş üstü grupta bu rakam 18.600 YTL'ye kadar çıkmaktadır.

EGM, bireysel emeklilik sistemindeki katılımcılar ile ilgili veriler yayınlamaktadır.

EMEKLİLİK YATIRIM FONU YATIRIMCILARI

Bireysel emeklilik sistemindeki katılımcılarla ilgili verileri Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM) yayınlamaktadır. Bu bölümdeki analizlerde EGM'den alınan veriler kullanılmıştır. Yatırım fonlarında olduğu gibi bu veriler, "Türkiye Sermaye Piyasası" bölümünde yer alan SPK verilerine göre ufak farklılıklar göstermektedir.

Emeklilik Yatırım Fonları				
	2004	2005	2006	2007
Yatırımcı Sayısı	314	673	1,074	1,454
Portföy Değeri (Mn. YTL)	229	1,079	2,815	4,554

Kaynak: EGM

EYF'lerdeki toplam yatırımcı sayısı 2007 sonu itibariyle 1,5 milyona...

Her yıl katlanarak artan emeklilik yatırım fonlardaki (EYF) toplam yatırımcı sayısı 2007 sonunda bir önceki seneye göre %35 artarak 1,5 milyona ulaşmıştır. 1,5 milyon yatırımcı sayısına karşılık 4,6 milyon EYF hesabı bulunduğu dikkate alınırsa, bireysel emeklilik sistemine giren bir kişinin tasarruflarını ortalama 3 emeklilik yatırım fonuna yönlendirdiği görülmektedir.

...portföy büyüklüğü ise 4,5 milyar YTL'ye ulaşmıştır.

Toplam fon tutarına bakıldığında, 2007 yılında hızlı bir artış yaşandığı görülmektedir. 2006 yılında 2,8 milyar YTL olan EYF tutarı %62 artarak 4,5 milyar YTL'yi aşmıştır.

Yaş Gruplarına Göre EYF Yatırımcı Sayıları (2007)		
Yaş Aralığı	Yatırımcı Sayısı	Dağılım
0-24	106,663	7.3%
25-34	577,775	39.7%
35-44	484,599	33.3%
45-55	245,968	16.9%
56+	38,891	2.7%
Toplam	1,453,896	100.0%

Kaynak: EGM

BES'i tercih edenlerin dörtte üçü 25-44 yaş aralığındadır.

EGM, bireysel emeklilik fonlarındaki yatırımcıların 10 yıllık yaş gruplarına ait sınıflandırmalar da yayınlamaktadır. 2007 yılında, bir önceki seneye göre yaş dağılımında önemli bir değişiklik olmamıştır. Yatırımcıların %40'ı 25-34 yaş aralığındadır. İkinci sırada, %33 pay ile 35-44 yaş grubu gelmektedir. Özetle, bireysel emeklilik sistemini tercih edenlerin yaklaşık dörtte üçü 25-44 yaş

aralığındadır. Çalışma hayatına yeni başlayan, dolayısıyla nispeten düşük gelir seviyesinde ve düşük tasarruf eğiliminde olduğu tahmin edilen 25 yaş altındaki yatırımcıların toplamdaki payı %7'dir. Emeklilik yaşına yaklaşan veya emekli olmuş olan 56 yaş üzeri grubun payı ise %3'tür.

EGM, 2007 yılında ilk defa EYF yatırımcılarının yerleşik olduğu ilk on ili ve yatırımcı sayılarını da yayınlamaya başlamıştır. Bu verilere göre İstanbul, Ankara, İzmir gibi illerin aralarında yer aldığı ilk on ilde, toplam bireysel emeklilik yatırım fonu yatırımcılarının %72'si bulunmaktadır.

İlk sırada yer alan İstanbul'da toplam yatırımcıların üçte biri yer alırken, Ankara ve İzmir'de yatırımcıların ortalama onda biri yer almaktadır.

BES'i tercih edenlerin %72'si on ilde yaşamaktadır.

EYF Yatırımcı Sayısına Göre Sıralanmış 10 İl (2007)		
	Yatırımcı Sayısı	Dağılım
İstanbul	487,731	33.5%
Ankara	152,110	10.5%
İzmir	123,650	8.5%
Antalya	59,672	4.1%
Bursa	53,771	3.7%
Adana	43,303	3.0%
Kocaeli	35,966	2.5%
Muğla	33,889	2.3%
İçel	28,483	2.0%
Aydın	22,253	1.5%
İlk 10 İl Toplamı	1,040,828	71.6%
Diğer 71 İl Toplamı	413,068	28.4%
Genel Toplam	1,453,896	100.0%

Kaynak: EGM

Bireysel emeklilik sisteminde, 2007 yılı sonunda mevcut olan 1.453.896 sözleşmenin dörtte üçü bireysel emeklilik sözleşmelerinden, dörtte biri ise işveren katkılı grup emeklilik sözleşmelerinden oluşmaktadır. Bu dağılım daha önceki yıllarda da benzer şekildeydi.

ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMA SENEDİ YATIRIMCILARI

MKK, 2007 yılında yatırım fonlarının yanı sıra, özel sektör borçlanma senetleri verilerini de aylık bazda yayınlamaya başlamıştır.

2006 yılında yapılan iki özel sektör tahvili ihracına, 2007 yılında iki özel sektör tahvili ve dört finansman bonusu daha eklenmiştir. Ancak, toplamda özel sektör borçlanma senetlerinin portföy değeri kısıtlıdır. Bu nedenle, ileride sadece yatırımcı sayıları ve portföy değerleri hakkında bilgi verilecektir. Yaş ve il bazında dağılımlara değinilmemiştir.

2007 yılında yeni özel sektör borçlanma senetleri ihraç edilmiştir.

**Toplam yatırımcı sayısı 380
olmuştur.**

2007 yılında özel sektör borçlanma senetleri hesap sayısı 380 olmuştur. Türkiye'de şirket borçlanma senetlerine sahip olan yabancı yatırımcı sayısı ise sadece 12'dir.

Özel Sektör Borçlanma Senetleri Hesap Sayıları					
Yatırımcı Kategorisi	31/12/2006		31/12/2007		Değişim
	Hesap Sayısı	Dağılım	Hesap Sayısı	Dağılım	
Yabancı	10	3.5%	12	3.0%	15.0%
Tüzel	7	2.5%	8	2.1%	14.3%
Gerçek	3	1.1%	3	0.7%	-16.7%
Diğer	0	0.0%	1	0.3%	A.D.
Yerli	275	96.5%	368	97.0%	33.8%
Tüzel	11	3.9%	11	2.9%	0.0%
Gerçek	259	90.9%	350	92.2%	35.1%
Diğer	5	1.8%	7	1.8%	40.0%
Toplam	285	100.0%	380	100.0%	33.2%

Kaynak: MKK

**Toplam portföy 381 milyon
YTL'ye ulaşmıştır.**

Toplam özel sektör borçlanma senetleri hesap sayısı %33 oranında artarken, portföy değeri 2007'de üç kattan fazla yükselerek 381 milyon YTL olmuştur. Artış, özellikle tüzel yatırımcılardan kaynaklanmıştır. Bu durum, ihraç edilen özel sektör senetlerinin şirketlere tahsisli satış yapılmasından kaynaklanmıştır. Nitekim, yerli şirketlerin özel sektör tahvil portföyü 7 kat artmıştır.

Özel Sektör Borçlanma Senetleri Portföy Değerleri					
Yatırımcı Kategorisi	31/12/2006		31/12/2007		Değişim
	Bin YTL	Pay	Bin YTL	Pay	
Yabancı	53,183	45.9%	66,274	17.4%	24.6%
Tüzel	52,877	45.6%	64,484	16.9%	22.0%
Gerçek	307	0.3%	334	0.1%	8.7%
Diğer	0	0.0%	1,456	0.4%	A.D.
Yerli	62,663	54.1%	314,754	82.6%	402.3%
Tüzel	31,634	27.3%	218,923	57.5%	592.1%
Gerçek	26,607	23.0%	50,297	13.2%	89.0%
Diğer	4,422	3.8%	45,534	12.0%	929.6%
Toplam	115,846	100.0%	381,028	100.0%	328.9%

Kaynak: MKK

**Toplam portföyün %74'ü
yerli ve yabancı şirketlere
aittir.**

Yerli ve yabancı şirketler, toplam özel sektör borçlanma araçlarının %74'üne sahiptir. 11 yerli şirketin 219 milyon YTL'lik, 8 yabancı şirketin de 64 milyon YTL'lik yatırımı bulunmaktadır.